

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

**Analitinė apžvalga
22/96**

2022-10-24

Suaugusiųjų mokymosi paskatos atskirose Europos Sąjungos valstybėse narėse

Mokymasis visą gyvenimą apibrėžiamas kaip tikslinga, nuolatinė mokymosi veikla, siekiant pagerinti žinias, įgūdžius ir kompetenciją. Suaugusiųjų švietimas, apimantis bendrąjį ir profesinį lavinimą, yra neatskiriama mokymosi visą gyvenimą proceso dalis. Toks mokymasis skatina tiek socialinę, tiek ekonomikos pažangą. Įgytos naujos žinios ir profesiniai įgūdžiai padeda veiksmingiau įsitraukti ir dalyvauti darbo rinkoje, prisitaikyti prie kintančių darbo sąlygų ir konkurencijos, mažina socialinę atskirtį.

Šiame darbe apžvelgiami suaugusiųjų mokymosi paskatų sprendimai Airijoje, Austrijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Italijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje.

Dėmesys suaugusiųjų mokymui, kaip sudėinei mokymosi visą gyvenimą koncepcijos daliai, skiriamas tiek Europos Sąjungos (toliau – ES), tiek nacionaliniu lygiu. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano vienas iš ES plataus užmojo tikslų – pasiekti, jog iki 2030 m. bent 60 procentų visų suaugusiųjų kasmet dalyvautų mokymuose. Paminėtina, kad ES statistikos tarnyba „Eurostat“ 2016–2017 m. parengtoje apžvalgoje pateikė apibendrintus ES 28-ųjų valstybių narių duomenis, jie parodė, jog formaliojo ir neformaliojo formato mokymuose per metus dalyvaujančių 25–64 metų amžiaus asmenų skaičius 2016 m. pasiekė 44,6 procento¹. ES Taryba, patvirtinusi 2019–2024 m. ES strateginę darbotvarkę, taip pat pabrėžė poreikį daugiau investuoti į žmonių profesinius įgūdžius ir išsilavinimą². Be to, ES Taryba savo rezoliucijoje dėl naujosios 2021–2030 m. Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės nurodo tokias prioritetines sritis kaip suinteresuotų subjektų bendradarbiavimu pagrįstą suaugusiųjų mokymo valdymą, tvariai finansuojamą kokybišką mokymosi galimybių pasiūlą, užtikrinant prieinamumą ir lankstumą³.

Atskirų valstybių vykdomas suaugusiųjų mokymo finansavimas daugiausia sutelkiamas į paramą ir paskatas mokytis, nes mokymasis padeda asmeniui įsitraukti ir produktyviai dalyvauti darbo rinkoje. Dirbantiems asmenims taip pat suteikiama teisė į laisvą nuo darbo mokymosi laiką. Paminėtina, jog Tarptautinės darbo organizacijos Mokamų mokymosi atostogų konvencija⁴ nustato, kad kiekviena šalis, šios sutarties dalyvė, turi suformuluoti ir vykdyti politiką, kuri nacionalines sąlygas ir praktiką atitinkančiais metodais ir, esant reikalui, etapais skatintų suteikti mokamų

¹ Eurostat – participation rate in education and training by age:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_101&lang=en

² A new strategic agenda 2019–2024:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/>

³ ES Tarybos rezoliucija 2021/C 504/02 dėl naujosios 2021–2030 m. Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės (2021-02-26): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214(01)&from=EN)

⁴ Paid Educational Leave Convention (ILO, no. 140, 1974):

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C140

mokymosi atostogų šiems tikslams: mokymusi bet kurios pakopos lygiu, bendrajam, socialiniam ir pilietiniam švietimui ir profsąjungų vykdomam švietimui (2 str.). Pagal konvenciją, mokamos mokymosi atostogos yra tokios, kurios nustatytam laikotarpiui darbo metu yra suteikiamos darbuotojui mokymosi tikslams, skiriant pakankamai lėšų (1 str.). Iš šiame darbe apžvelgiamų valstybių šią konvenciją yra ratifikavusios Čekija, Lenkija, Nyderlandai, Prancūzija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija, o neratifikavusios – Airija, Austrija, Danija, Estija, Italija ir Latvija⁵. Paminėtina, jog Lietuva nėra ratifikavusi Mokamų mokymosi atostogų konvencijos⁶.

Airija

Tęstinio ir aukštojo mokslo, tyrimų, inovacijų ir gebėjimų departamento skiriamą finansavimą skirsto šio departamento valstybinė Tęstinio švietimo ir mokymo tarnyba SOLAS, o tęstinio mokymo paslaugų teikimą regionų lygmeniu koordinuoja 16-a Švietimo ir mokymo tarybų⁷. Pastarosios teikia mokymo paslaugas arba tiesiogiai, arba sudariusios sutartis su tęstinio mokymo paslaugų teikėjais⁸. Švietimo ir mokymo tarybos, įsteigtos Švietimo ir mokymo tarybų įstatymo⁹ pagrindu, steigia ir išlaiko pradinės bendruomeninės nacionalines mokyklas, pagrindines mokyklas, tęstinio mokymo koledžus, taip pat suaugusiųjų tęstinio mokymo centrus¹⁰.

Baigusieji vidurinę mokyklą, tarp jų suaugę asmenys, pageidaujantys tolesnio išsilavinimo, gali pasinaudoti programa, pagal kurią rengiami mokymo kursai, suteikiantys 5 ir 6 lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą¹¹. Dėl dalyvavimo pagal šią programą rengiamuose mokymo kursuose reikia kreiptis į Švietimo ir mokymo tarybą ar mokymo įstaigą, vykdančią šiuos kursus. Įprastinė tokių mokymų trukmė yra vieneri ar du metai. Kursuose dėstomos teorinės žinios derinamos su jų praktinio pritaikymo patirties įgijimu. Tokių kursų dalyvis gali pretenduoti į mokymosi pašalpą (vertinama asmens finansinė padėtis) ar mokymuisi numatytą Socialinės apsaugos departamento tikslinę išmoką, skiriamą ne jaunesniam kaip 21 metų amžiaus neįgaliajam, bedarbiui ar tam, kas vienas augina vaiką ir gauna tam tikras socialinės paramos išmokas¹². Nuo 2022 m. rugsėjo mėnesio kursų dalyviams nereikia mokėti mokesčio, iki tol siekusio 200 eurų¹³.

Viešųjų paslaugų ir informacijos centriniame portale yra sukurta internetinė svetainė, kurioje vienoje vietoje pateikiama informacija darbuotojams, darbdaviams, taip pat bedarbiams apie kvalifikacijos kėlimo ar persikvalifikavimo paslaugas¹⁴. Siūlomas įvairių kursų pasirinkimas, supažindinama su finansinės paramos sąlygomis¹⁵.

Tęstinio švietimo ir mokymo tarnyba SOLAS finansuoja elektroninę mokymo priemonę „eCollege“, suteikiančią nuotolinio mokymosi galimybę įvairios tematikos kursuose (informacinių

⁵ Paid Educational Leave Convention – ratifications:

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11300:0::NO::P11300_INSTRUMENT_ID:312285

⁶ Up-to-date Conventions and Protocols not ratified by Lithuania:

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11210:0::NO:11210:P11210_COUNTRY_ID:102752

⁷ SOLAS: <https://www.solas.ie/about/>

⁸ Report by the Independent Expert Panel: Further Education and Training Funding Model Review. Solas, 2022, p. 14, 16:

<https://www.solas.ie/f/70398/x/99ca806e56/fet-funding-model-review-june-2022.pdf>

⁹ Education and Training Boards Act: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/11/enacted/en/print.html>

¹⁰ ETBI – Education and Training Board: <https://www.etbi.ie/etbs/>

¹¹ Post Leaving Certificate (PLC): <https://www.gov.ie/en/service/e26ac8-post-leaving-certificate-plc/>

¹² Back to Education Allowance (BTEA):

https://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/social_welfare_payments/back_to_education/back_to_education_allowance.html

¹³ Post Leaving Certificate (PLC) courses:

https://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/post_leaving_certificate_courses.html#:~:text=how%20to%20apply,PLC%20course%20fees,registration%20fees%20and%20exam%20fees.

¹⁴ Looking to upskill or retrain? New online portal launched for the unemployed, businesses and employees.

TheJournal.ie, 2021: <https://www.thejournal.ie/online-portal-courses-retraining-5328358-Jan2021/>

¹⁵ Central Portal for Government Services and Information – the Right Course: www.gov.ie/therightcourse

technologijų, verslo vadybos, projektų valdymo, grafikos dizaino, bazinio kompiuterijos raštingumo ir pan.)¹⁶. Vienu metu galima registruotis ir mokytis tik vienuose kursuose. Dalyvavimas „eCollege“ kursuose vyresniems kaip 18 metų amžiaus asmenims yra nemokamas, tokie kursai suteikia sertifikatą, vyksta ne visą darbo dieną ir pradėti mokytis galima bet kuriuo metu, esant poreikiui¹⁷. „eCollege“ kursai yra lankstus atsakas į specifinių įgūdžių poreikį, kai prireikia atnaujinti savo dalyvavimą darbo rinkoje ar pakelti kvalifikaciją.

Airijos vyriausybinių agentūra „Skillnet Ireland“, atsakinga už šalies verslo konkurencingumo, produktyvumo ir inovacijų skatinimą bei darbuotojų gebėjimų vystymą, skiria finansavimą „Skillnet“ verslo tinklams, kad šie galėtų vykdyti subsidijuojamą mokymą. Savo ruožtu agentūra „Skillnet Ireland“ gauna lėšų iš Nacionalinio mokymų fondo, pavaldaus Tęstinio ir aukštojo mokslo, tyrimų, inovacijų ir gebėjimų departamentui. Airijoje veikia 72 „Skillnet“ verslo tinklai. Kiekvienas tinklas vienija regioniniu ar veiklos pobūdžio pagrindu susidariusias verslo subjektų grupes su panašiais mokymosi poreikiais¹⁸. Prie „Skillnet“ verslo tinklo gali prisijungti privataus sektoriaus ir komercinės pusiau valstybinės įmonės. Kiekvieno tokio tinklo vadovas (angl. *manager* – tai darbo sutarties pagrindu einamos pareigos) padeda pasirinkti tinkamus mokymo sprendimus, padedančius įveikti darbuotojų kvalifikacijos iššūkius. Paminėtini „Skillnet“ verslo tinklų vykdomi mokymo kursai „Skills Connect“. Šie kursai yra nemokami ir padeda darbo vietos netekusiems asmenims įgyti naujų žinių ir įgūdžių, įskaitant praktinius mokymus, palengvinančius išitraukimą į darbo rinką. Registruotis ir dalyvauti tokiuose kursuose gali tie, kurie gauna kai kurias Socialinės apsaugos departamento mokamas pašalpas darbo ieškantiems asmenims¹⁹.

Švietimo ir mokymo tarybos įgyvendina „Skills to Advance“ programą, pagal kurią mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai, ypač dirbantys menkos kvalifikacijos reikalaujančius darbus ar vyresni kaip 50 metų amžiaus, gali įgyti papildomų žinių ar persikvalifikuoti ir taip prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos sąlygų²⁰. „Skills to Advance“ programa padeda darbdaviams nustatyti darbuotojų gebėjimų poreikį ir vykdyti subsidijuojamus mokymus tokiose srityse kaip turizmas, vadyba, sveikatos priežiūra, verslas ir administravimas, informacinės ir ryšių technologijos, gamyba, statyba, inžinerija²¹.

Vyriausybės finansuojama bei Švietimo ir mokymo tarybų įgyvendinama „Skills for Work“ programa yra skirta darbuotojų kvalifikacijai kelti²². Darbuotojai gali nemokamai mokytis kursuose, vykdomuose įmonės patalpose ar Švietimo ir mokymo tarybos švietimo centre. Tokių kursų trukmė yra iki 35 valandų, o tematika gali būti įvairi, atsižvelgiant į darbuotojo poreikius (pavyzdžiui, komunikacijos, kompiuterinio raštingumo, konfliktų sprendimo ir pan.)²³.

Pageidaujantiems pakelti kvalifikaciją ar netekusiems darbo asmenims yra skirta Švietimo ir mokymo tarybų įgyvendinama programa „Skills to Compete“. Jos tikslas – padidinti asmens konkurencingumą darbo rinkoje ir palengvinti įsidarbinimą²⁴. Pagal šią programą vykdomuose mokymo kursuose nemokamai gali dalyvauti vyresni kaip 18 metų amžiaus asmenys, taip pat tie, kas neturi formalaus išsilavinimo ar kvalifikacijų. Tokiuose kursuose yra orientuojamasi į augančių ūkio šakų reikmes, dalyviai mokomi kompiuterinio raštingumo ir įgyja 4–6 lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą²⁵.

¹⁶ eCollege: <https://www.ecollege.ie/>

¹⁷ eCollege – free online training courses: <https://www.gov.ie/en/service/bbe97-free-online-training-courses/>

¹⁸ Skillnet Ireland: <https://www.skillnetireland.ie/about/about-skillnet/>

¹⁹ Skills Connect – free training courses for unemployed people:

<https://www.gov.ie/en/service/c1503-skills-connect-free-training-programmes/>

²⁰ Skills to Advance: <https://www.solas.ie/programmes/skills-to-advance/>

²¹ Skills to Advance – improve your skills or learn new ones:

<https://www.gov.ie/en/service/b9d2c-skills-to-advance-upskilling-and-reskilling/>

²² Skills for Work Programme:

<https://www.donegal.gov.ie/further-education-training/employers/upskilling-employees/skills-for-work-programme/>

²³ Skills for Work – free training courses for employees:

<https://www.gov.ie/en/service/cb762-skills-for-work-training-courses/>

²⁴ Central Portal for Government Services and Information – learn new skills or retrain:

<https://www.gov.ie/en/publication/89b3c-learn-new-skills-or-retrain/>

²⁵ Skills to Compete courses – improve your job opportunities:

Pagal Nacionalinio mokymų fondo ir ES lėšomis įgyvendinamą „Springboard+“ programą, koledžai vykdo aukštojo mokslo lygmens kursus (iki magistrantūros pakopos įskaitytinai), suteikiančius 6–9 lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą²⁶. Ši programa skirta tiems darbo neturintiems asmenims, kurie siekia grįžti į darbo rinką, taip pat darbuotojams, pageidaujantiems įgyti naujų žinių ir įgūdžių. Socialines išmokas gaunantiems bedarbiams mokymo paslaugos teikiamos nemokamai, o darbuotojai turi sumokėti 10 procentų kainos už kursus, išskyrus tuos, kurie suteikia 6-o lygmens kvalifikaciją – už šiuos mokėti nereikia. Paminėtina išlyga, jog tie bedarbiai, kurie vykdė savarankišką veiklą, nebūtinai turi gauti socialines pašalpas, kad galėtų nemokamai dalyvauti „Springboard+“ programoje. Pagal bendrą tvarką, asmens amžius neribojamas. Programos tikslas – suteikti kvalifikacijas tose šalies ekonomikos srityse, kuriose yra galimybių įsidarbinti. Daugumos mokymo kursų trukmė yra iki 12 mėnesių, o teminės sritys apima informacines ir ryšių technologijas, medicinos technologijas, kibernetinį saugumą, tvarią energetiką ir kūrybinę veiklą²⁷.

Vyriausybės finansuojamos Žmogiškojo kapitalo iniciatyvos I ramsčio kursai (aukštojo mokslo lygmuo) yra skirti tiems, kas pageidauja persikvalifikuoti ar pakelti kvalifikaciją, turėdami tikslą pakeisti ar surasti darbo vietą, padidinti darbo užmokestį, išplėsti karjeros galimybes. 90–100 procentų mokymo kursų kainos padengiama tiems bedarbiams ir asmenims, grįžtantiems į darbo rinką, kurie atitinka „Springboard+“ programos kriterijus. Mokymo kursuose gali dalyvauti tie, kurie jau yra įgiję 8-o lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą. Kursų tematika apima tokias sritis kaip duomenų analitika, technologijos, inžinerija²⁸.

Airijos vyriausybės ir Europos socialinio fondo lėšomis finansuojama grįžimo į švietimą iniciatyva „Back to Education“ siūlo mokymo kursus tiems jaunuoliams nuo 16 metų amžiaus ir vyresniems suaugusiems, kurie nebaigė vidurinės mokyklos. Šie kursai suteikia 1–6 lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą²⁹. Dėl mokymo kursų reikia kreiptis į vietos Švietimo ir mokymo tarybą ar Suaugusiųjų konsultavimo tarnybą. Kursai yra nemokami tiems, kurie nėra įgiję vidurinio išsilavinimo, gauna kai kurias socialines ar bedarbio pašalpas, darbuotojų šeimos išmokas, turi medicinos kortelę, suteikiančią teisę į nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat atitinka Profesinio mokymo galimybių schemos ar programos „Youthreach“ kriterijus³⁰.

Švietimo ir mokymo tarybos įgyvendina Profesinio mokymo galimybių schemą, kuri ypatingą dėmesį skiria bedarbiams asmenims, anksti pasitraukusiems iš mokyklinio ugdymo sistemos. Pagal šią schemą rengiamais mokymo kursais siekiama pagerinti bendrąjį išsilavinimo lygį ir pasirengti dalyvauti darbo rinkoje ar toliau mokytis³¹. Šie nemokami kursai apima tiek pagrindinio ugdymo lygmens, tiek pažengusio profesinio rengimo lygmens plačios tematikos mokymus. Jų savaitinė trukmė yra maždaug 30 valandų, o bendra trukmė – iki 2 metų. Dauguma kursų suteikia 3–6 lygmens kvalifikaciją pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą. Į kursus priimami bedarbiai asmenys nuo 21 metų amžiaus, ne trumpiau kaip 6 mėnesius gaunantys kai kurias socialines pašalpas. Yra galimybė besimokantiems pagal šią schemą suteikti paramos išmokas (neapmokestinamas), jų maksimali riba siekia 208 eurus per savaitę³².

<https://www.gov.ie/en/service/ca97f-skills-to-compete-reskilling-and-training/>

²⁶ NIBRT institute – initiative “Springboard+”: <https://www.nibrt.ie/training-and-education/springboard/>

²⁷ Initiative “Springboard+”:

https://www.citizensinformation.ie/en/education/third_level_education/applying_to_college/third_level_places_for_unemployed_people.html

²⁸ The Human Capital Initiative:

<https://www.ul.ie/gps/professionalflexible-programmes/human-capital-initiative-hci-pillar-1-free-eligible-applicants>

²⁹ Back to Education Initiative: <https://www.gov.ie/en/service/24e75-back-to-education-initiative/>

³⁰ Back to Education Initiative:

https://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/back_to_education_initiative.html

³¹ Vocational Training Opportunities Scheme:

<https://www.colaisteide.ie/Vocational-Training-Opportunities-Scheme-VTOS>

³² Vocational Training Opportunities Scheme:

https://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/vocational_training_opportunities_scheme.html

Austrija

Šalyje vykdomas formalusis, neformalusis suaugusiųjų mokymas ir savišvieta, padedantys įgyti kompetencijas ir kvalifikacijas, reikalingas dalyvauti darbo rinkoje. Suaugusiųjų mokymus vykdo tiek viešojo, tiek privataus sektoriaus įstaigos, tarp jų pelno nesiekiančios organizacijos³³.

Yra didelė suaugusiųjų mokymo paslaugų teikėjų įvairovė. Specialistų skaičiavimais, yra 1 500–2 500 mokymo veiklos subjektų, nuolat ar epizodiškai teikiančių suaugusiųjų mokymo paslaugas³⁴. Pelno nesiekiančių asociacijų vykdomą suaugusiųjų mokymą organizuoja Austrijos Suaugusiųjų švietimo institucijų konferencija, vienijanti dešimt didžiausių tęstinio švietimo asociacijų. Kai kurios pelno nesiekiančios asociacijos, nepriklausančios minėtai konferencijai, taip pat dalyvauja suaugusiųjų mokymo srityje. Kiti suaugusiųjų mokymo paslaugų teikėjai yra pelno siekiantys subjektai, viešojo sektoriaus mokymo įstaigos.

Paminėtina, jog dėl didelio kiekio suaugusiųjų švietimo sektoriaus veikėjų, 2012 m. federaliniu lygiu buvo pradėta įgyvendinti paslaugų kokybę užtikrinanti viena skėtinė sertifikavimo schema (toliau – Ö-Cert)³⁵. Suaugusiųjų mokymo paslaugų teikėjų dalyvavimas šioje schemoje yra savanoriškas. Austrijoje tokių paslaugų teikėjas turi turėti kokybės sertifikatą, kad dalyvavimas to teikėjo mokymo kursuose galėtų būti subsidijuojamas. Vietoj kelių paraiškų sertifikuoti pagal atskirų federalinių žemių kokybės vadybos sistemas yra įvesta nacionaliniu mastu pripažįstama viena schema Ö-Cert. Siekiant gauti jos kokybės akreditavimą, yra nustatyti šie reikalavimai: įstaigos / įmonės vizijoje ir misijoje turi atsispindėti suaugusiųjų švietimo reikšmingumas, į jį turi būti orientuota ir organizacinė struktūra (personalo kvalifikacijos, darbo patirtis ir pan.). Mokymo kursai turi būti vieši, negali būti sudaryti vien tik iš laisvalaikio veiklos ar terapijos, ar konsultavimo. Be to, suaugusiųjų mokymo paslaugų teikėjas, teikdamas paraišką Ö-Cert, turi pridėti vieną iš kokybės sertifikatų, kurių sąrašą sudaro ir skelbia Ö-Cert (pavyzdžiui, ISO 29990:2012 ir kt.). Paraiškas vertina Ö-Cert tarnyba, tvirtina nepriklausomų ekspertų komitetas. Ö-Cert nevykdo išorės audito. Nustatytus reikalavimus atitinkantys suaugusiųjų mokymo paslaugų teikėjai yra įtraukiami į Ö-Cert viešai skelbiamą tokių teikėjų sąrašą. Administravimo mokestis yra 100 EUR³⁶.

Nuo 2012 m. nacionaliniu mastu įgyvendinama bendro finansavimo programa „Suaugusiųjų švietimo iniciatyva“. Jos tikslas – suteikti galimybę privalomojo mokyklinio ugdymo programos nebaigusiems ir / ar bazinio išsilavinimo, raštingumo stokojantiems suaugusiems nemokamai atnaujinti mokymąsi ir įgyti bendrojo privalomojo ugdymo suteikiamas kvalifikacijas. Federalinė ir atskirų federalinių žemių valdžia skiria po 50 procentų finansavimo. Austrijos švietimo įstaigos, pageidaujančios dalyvauti šioje programoje, turi teikti paraiškas akreditacijai, o finansavimas priklauso nuo pasiektų rezultatų (išlaikiusiųjų baigiamuosius egzaminus skaičiaus)³⁷.

Federalinė Švietimo, mokslo ir tyrimų ministerija skiria lėšas suaugusiųjų mokymui, kaip tai numato federalinis Suaugusiųjų švietimo ir viešųjų bibliotekų federalinio finansavimo įstatymas³⁸. Federalinės žemės pagal savo kompetenciją nustato suaugusiųjų švietimo tikslus, lėšų paskirstymo sąlygas. Visus mokymo įstaigų diplomus suaugusieji gali įgyti dalyvaudami vadinamosiose antrosios galimybės švietimo programose. Daugelis mokyklų vykdo mokymo programas, pritaikytas darbuotojų poreikiams – dažniausiai tai yra vakariniai kursai, kurių pabaigoje laikomi egzaminai ir

³³ Eurydice – Austria – adult education and training:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/austria/main-providers>

³⁴ Eurydice – Austria – main providers:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/austria/main-providers>

³⁵ Ö-Cert Quality Framework: https://www.bmbwf.gv.at/en/Topics/adult_education_austria/oe_cert.html

³⁶ Ö-Cert: <https://oe-cert.at/meta/english-overview.php>

³⁷ Eurydice – Austria – Initiative for Adult Education:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/austria/national-reforms-vocational-education-and-training-and-adult#AEI>

³⁸ Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Förderung der Erwachsenenbildung und des Volksbüchereiwesens aus Bundesmitteln:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10009356>

suteikiamas įgytą išsilavinimą liudijantis diplomas (pavyzdžiui, vidurinės mokyklos, aukštojo profesinio mokymo koledžo).

Federalinės Švietimo, mokslo ir tyrimų ministerijos organizacinei struktūrai priklausantis federalinis Suaugusiųjų švietimo institutas vykdo kompetencijų centro funkcijas. Šis institutas vykdo mokymus darbo laiku (*in-service training*), tęstinio mokymo programas, skirtas mokytojams, švietimo ir karjeros konsultantams, bibliotekininkams.

Austrijoje leidžiama asmens tęstinio, pagrindinio mokymosi ar persikvalifikavimo sąnaudas priskirti leidžiamiesiems atskaitymams, apskaičiuojant pajamų mokesčius. Toks mokymasis, kvalifikacijos kėlimas ar persikvalifikavimas turi būti susijęs su atliekamu darbu ar įsidarbinimo tikslais³⁹.

Pusę metų dirbęs darbuotojas, darbdaviui sutikus, kartą per 4 metus gali pasinaudoti mokymosi atostogomis, kurių trukmė yra nuo 2 mėnesių iki metų. Alternatyvi galimybė – darbdavio sutikimu mokymosi laikotarpiu dirbti dalį darbo laiko. Tokio dalinio darbo trukmė, kol yra mokomasi, gali būti nuo 4 mėnesių iki 2 metų, o darbo laikas gali būti sutrumpinamas ne mažiau kaip ketvirtadaliu ir ne daugiau kaip pusė darbo valandų. Vadovaujantis Nedarbo draudimo įstatymo⁴⁰ nuostatomis, darbuotojui mokymosi atostogų metu yra mokama tęstinio mokymosi pašalpa, jos dydis yra toks, koks būtų skirtas tam asmeniui, jei šis būtų bedarbis. Tam tikslui Valstybinei užimtumo tarnybai asmuo po kiekvieno semestro turi pateikti dokumentą, įrodantį mokymąsi tęstinio mokymo kursuose ne mažiau kaip 20 valandų per savaitę ir sėkmingą baigiamąjį įvertinimą. Darbuotojas, kuris derina mokymąsi ir dalinį darbą, turi teisę į pašalpą mokymosi laikotarpiu. Šiuo atveju Valstybinei užimtumo tarnybai pateikiamas tęstinio mokymosi ne mažiau kaip 10 valandų per savaitę ir sėkmingo baigiamojo įvertinimo įrodymas⁴¹.

Darbdavys gali suteikti darbuotojui mokymo paslaugą ar ją finansuoti, o šis mainais įsipareigoti dirbti bendrovėje tam tikrą laiką. Pagal darbo santykius reglamentuojančius įstatymus, toks įsipareigojimas bendruoju atveju neturi viršyti 5 metų. Jei darbo santykiai nutraukiami neįvykdžius susitarimo, darbdavys gali atsiimti dalį pinigų, sumokėtų už darbuotojo mokymą⁴².

Valstybinė užimtumo tarnyba (vok. *Qualifizierungsförderung für Beschäftigte*) organizuoja ir finansuoja suaugusiųjų mokymą, kad paskatintų reintegraciją ar tvarų dalyvavimą darbo rinkoje. Šiems tikslams pasiekti tarnyba sudaro atitinkamas sutartis tiek su pelno nesiekiančiais, tiek su komerciniais mokymo paslaugų teikėjais. Valstybinei užimtumo tarnybai paraiškas dėl darbuotojų mokymo gali teikti bendrovės, kuriose dirba vyresni kaip 45 metų amžiaus asmenys, įgiję tik pagrindinio ugdymo lygmens ar profesinės mokyklos išsilavinimą ar mokęsi amato kaip pameistriai⁴³. Tarnybos teikiamu finansavimu padengiama iki 50 procentų mokymo paslaugų kainos. Kaip papildomas lėšų šaltinis gali būti Europos socialinis fondas. Skiriamas finansavimas neturi viršyti 10 000 eurų maksimalios ribos. Lėšos skiriamos mokymuisi darbo metu. Šios priemonės tikslas – padėti išsaugoti darbuotojams darbo vietą, pagerinti karjeros galimybes ir padidinti pajamas. Finansuojami ne mažiau kaip 16-os valandų trukmės mokymai, juos darbdavys turi pirkti kaip paslaugą iš mokymo veikla užsiimančių subjektų⁴⁴.

Pagal Kvalifikuoto darbuotojo stipendijos schemą (angl. *skilled worker scholarship*) yra subsidijuojami sveikatos priežiūros, slaugos, socialinio darbo, informacinių technologijų,

³⁹ Bundesministerium für Finanzen: *the Tax Book*, 2021, p. 86–90:

<https://www.bmf.gv.at/dam/jcr:51626ea9-76d7-46ac-9752-1c2e19d71025/Steuerbuch2021-en-v05-Barrierefrei.pdf>

⁴⁰ Bundesrecht konsolidiert: *Gesamte Rechtsvorschrift für Arbeitslosenversicherungsgesetz*:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008407>

⁴¹ Federal Ministry of Labour and Economy – *educational leave and educational part-time employment*:

https://www.oesterreich.gv.at/en/themen/arbeit_und_pension/bildungskarenz_und_bildungsteilzeit.html

⁴² CEDEFOP – *Austria – financing adult learning database*:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/overview/austria>

⁴³ CEDEFOP – *Austria – qualification funding for employees*:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/qualification-funding-employees>

⁴⁴ Federal Ministry of Labour and Economy – *overview of the labour market policy of Austria*:

https://www.bmaw.gv.at/dam/jcr:bbf99d7e-49e7-4285-9870-275ecda0d137/Labour%20Market%20Policy%20-%20Overview_Reporting%20Year%202020.pdf

matematikos, gamtos mokslų sričių kursai, tai yra tokių, kuriose trūksta kvalifikuotų darbuotojų. Šios schemos tikslas – padėti darbuotojui sėkmingai dalyvauti darbo rinkoje. Jei asmuo įgijęs tik mokyklinį išsilavinimą, tai finansavimas gali būti skiriamas ir parengiamiesiems kursams, reikalingiems aukštesnio lygmens išsilavinimui siekti. Finansuojami tie kursai, kurie yra įtraukti į Valstybinės užimtumo tarnybos sudarytą akredituotų mokymo paslaugų sąrašą. Subsidijuojamo mokymo trukmė gali būti nuo 3 mėnesių iki 3 metų. Mokymas turi trukti ne mažiau kaip 20 valandų per savaitę ir suteikti formaliojo išsilavinimo kvalifikacinį laipsnį. Darbuotojai mokymosi laikotarpiu turi turėti atostogas. Kiti asmenys, kuriems taikoma ši schema, yra bedarbiai ir savarankišką darbą nutraukę asmenys. Bet kuriuo atveju asmens kvalifikacija, prieš pradedant mokytis, neturi būti aukštesnė kaip 5 lygmens pagal nacionalinę kvalifikacijų sąrangą. Dalyvavimo šioje schemoje sąlyga – per pastaruosius 15 metų turi būti susidaręs bent 208 savaitinių darbo stažas, mokant nedarbo draudimo įmokas ar iš savarankiškos veiklos mokant pensinio draudimo įmokas⁴⁵.

Čekija

Darbuotojai gali pasinaudoti teise į mokymosi atostogas, skirtas profesiniam tobulėjimui, išlaikant vidutinį atlyginimą. Toks darbuotojo kvalifikacijos kėlimas turi būti reikalingas ir darbdaviui, ir būtinas darbuotojo darbo funkcijoms. Mokytis ir studijuoti galima pagal tarptautinio standartizuoto švietimo klasifikatoriaus ISCED 2–5 lygmens švietimo programas. Mokymosi atostogų galima maksimali trukmė priklauso nuo darbuotojo ir darbdavio susitarimo⁴⁶.

Darbdavys tarpusavio susitarimo su darbuotoju pagrindu gali finansuoti darbuotojo profesinės kvalifikacijos kėlimo mokslus. Darbuotojas mainais išpareigoja sutartą laikotarpį, neviršijantį 5 metų, nenutraukti darbo santykių. Priešingu atveju darbuotojas turi atlyginti darbdaviui mokymo tikslams skirtas lėšas. Toks susitarimas dėl lėšų grąžinimo galimas, jei mokymo kurso kaina viršija 75 000 kronų⁴⁷.

Studijuojantys ir dirbantys asmenys, kurių pasirengimas būsimai specialybei įgyti trunka iki 26–28 metų amžiaus, pavyzdžiui, doktorantūros studijos, gali savo pirminio formalaus švietimo sąnaudas atskaityti, apskaičiuojant pajamų mokesčius. Maksimali leistino atskaitymo suma yra 4 020 kronų per metus⁴⁸.

Bendrovių sąnaudos darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimo mokymams priskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną⁴⁹.

Čekijos užimtumo tarnybos (ček. *Úřad práce České Republiky*) vykdomoms užimtumo skatinimo priemonėms priskiriama dotacijų schema, pagal kurią mokymo tikslams skiriamos lėšos bendrovėms, siekiančioms kelti personalo kvalifikacijas, ir užimtumo tarnyboje registruotiems individualiems asmenims, ieškantiems darbo. Prioritetas teikiamas žemos kvalifikacijos ir 55–64 metų amžiaus žmonėms⁵⁰. Tokiu būdu gali būti dotuojama iki 100 procentų profesinio mokymo kursų kainos, tačiau neviršijant tam tikros nustatytos sumos. Ši maksimali riba yra lygi 65 procentams nacionalinių vidutinių mėnesio pajamų dydžio, apskaičiuojamo per tris pirmus praėjusių metų ketvirčius. Jei darbo ieškantis asmuo persikvalifikuoja savo paties nuožiūra ir pasirinkimu, tai

⁴⁵ *Skilled Worker Scholarship Scheme*:

https://www.oesterreich.gv.at/en/themen/arbeit_und_pension/fachkraeftestipendium_1.html

⁴⁶ CEDEFOP – Czech Republic – leave for qualification upgrading:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/leave-qualification-upgrading>

⁴⁷ CEDEFOP – Czech Republic – payback clause:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/payback-clause-13>

⁴⁸ CEDEFOP – Czech Republic – tax allowance for students continuously preparing for future employment:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/tax-allowance-students-continuously-preparing-future>

⁴⁹ CEDEFOP – Czech Republic – deduction of expenses on adult professional education – tax allowance:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/deduction-expenses-adult-professional-education-tax>

⁵⁰ CEDEFOP – Czech Republic – re-qualification / re-training by choice:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/re-qualification-re-training-choice-new>

maksimali dotacijos suma yra 1 818 eurų per 3 metų laikotarpį. Pagal Užimtumo įstatymą⁵¹, profesinės kvalifikacijos kėlimo ar perkvalifikavimo paslaugas gali teikti akredituoti mokymo veiklos subjektai ar tie, kurie vykdo akredituotas mokymo programas. Čekijos užimtumo tarnyba rašytinės dvišalės sutarties pagrindu perveda lėšas mokymo paslaugos teikėjui ar besimokančiam asmeniui.

Čekijos užimtumo tarnyba gali iki 3 mėnesių laikotarpiui skirti mokymo subsidiją darbdaviams, įdarbinusiems asmenį, tarnybos priskirtą tiems, ką reikia specialiai remti ieškant darbo. Maksimali subsidijos suma vieno asmens mokymui yra lygi pusei minimalios mėnesio algos⁵².

Vienas seniausių universitetų pasaulyje – Prahos Karolio universitetas, vykdydamas mokymosi visą gyvenimą programas, tarp jų vadinamojo trečiojo amžiaus universiteto, teigia, jog individualiu pagrįstu atveju gali atleisti asmenį nuo mokesčio už mokymąsi. Tokia nuostata įtvirtinta Mokymosi visą gyvenimą taisyklėse, kuriomis universitetas vadovaujasi savo vidaus veikloje⁵³.

Danija

Privačiame ir viešajame sektoriuje darbdaviai kas ketvirtį moka fiksuoto dydžio rinkliavą (angl. *levy*) pagal Kompensavimo darbdaviams schemą (dan. *Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag*, toliau – AUB). Privalomos rinkliavos paskirtis – remti pameistrystės praktiką, darbuotojų mokymą darbo vietoje ir profesinių kompetencijų vystymą. Darbdavys gali teikti paraišką dėl besimokančio darbuotojo atlyginimo dydžio kompensacijos arba pats darbuotojas gali prašyti AUB kompensacijos, jei mokymosi laikotarpiu negauna algos⁵⁴. AUB schemą administruoja ir prižiūri Danijos didžiausias gerovės ir socialinės apsaugos schemų administratorius „Arbejdernes Tillægspension“ (toliau – ATP)⁵⁵. Rinkliavą centralizuotai renka kolektyvinių mokėjimų tarnyba „Samlet Betaling“. 2022 m. rinkliavos metinis dydis yra 3 213 kronų už vieną darbuotoją, dirbantį visu etatu (už ketvirtį mokama 803,25 kronos). Rinkliavos dydis yra susietas su įmonės ar bendrovės mokamomis įmokomis pagal ATP nenutrūkstamos pensijos (*Livslang Pension*) schemą. Kai tokios pensijų įmokos dydis yra 852 kronos už metų ketvirtį, tai AUB rinkliavos – 803,25 kronos⁵⁶. Apskaičiuojant įmonei ar bendrovei tenkanti bendrą rinkliavos dydį, neįtraukiama ta rinkliavos suma, kurią reikėtų mokėti už pirmą ir 50-ą darbuotoją. Už teisinius AUB schemas aspektus atsakinga Vaikų ir švietimo reikalų ministerija, o vertinimo klausimai priskirti Nacionalinės švietimo ir kokybės agentūros kompetencijai⁵⁷.

Pagal AUB įgyvendinamos schemas „Læreplads-AUB“ tikslas – didinti įdarbinimą ir skatinti naujų darbo vietų kūrimą. Schemoje „Læreplads-AUB“ dalyvaujantiems darbdaviams kiekvienais metais yra nustatoma gamybinės praktikos mokinių priėmimo kvota, kurią reikia įvykdyti. Darbdaviai, kurie įvykdo tą kvotą, įgyja teisę į išmoką už kiekvieną priimtą praktikantą ar pameistrį. Lėšos šioms išmokoms yra gaunamos iš kvotos neįvykdžiusių įmonių sumokėtų įmokų. Tie darbdaviai, kurie neįvykdo kvotos, turi sumokėti įmoką „Læreplads-AUB“ už kiekvieną likusį laisvą mokinio ar praktikanto vienetą. Bendrovė turi gauti Profesinės veiklos komiteto (angl. *vocational committee*) akreditavimą, kad galėtų priimti praktikantus ar pameistrus⁵⁸.

⁵¹ *Zákon o zaměstnanosti*: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>

⁵² CEDEFOP – Czech Republic – grant for induction training: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/grant-induction-training-active-employment-policy-scheme>

⁵³ *Rules for Lifelong Learning as an internal regulation of the Charles University*: <https://cuni.cz/UKEN-630.html>

⁵⁴ CEDEFOP – Denmark – understanding of apprenticeships in the national context: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/apprenticeship-schemes/country-fiches/denmark>

⁵⁵ *Arbejdernes Tillægspension (ATP)*: <https://www.atp.dk/en/about-us/atps-history>

⁵⁶ *Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB)*: <https://businessindenmark.virk.dk/guidance/aub-bid-arbejdsgivernes-uddannelsesbidrag/aub-bid-employer/>

⁵⁷ UNESCO – Global Review of Training Funds – Denmark: https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Denmark-AUB.pdf

⁵⁸ *Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB)*: <https://businessindenmark.virk.dk/guidance/aub-bid-arbejdsgivernes-uddannelsesbidrag/aub-bid-employer/>

Paminėtina, jog darbdavys turi dalyvauti schemeje „Læreplads-AUB“ ir vykdyti pameistrių ar praktikantų įdarbinimo kvotas, jei nori įdarbinti užsienio darbininkus pagal trūkstamos kvalifikuotos darbo jėgos sąrašą⁵⁹.

AUB schema apima VEU pašalpos programą. VEU yra į profesinį mokymą orientuota suaugusiųjų švietimo ar tęstinio mokymo programa, pagal kurią yra skiriamos VEU pašalpos tiems, kas dalyvauja šioje programoje ir dėl mokymosi netenka visų ar dalies darbo pajamų. VEU pašalpos dydis prilygsta bedarbio pašalpai. Teisę į VEU pašalpą įgyja darbuotojas, kuris 14 dienų iki mokymo kursų, jų metu ar po jų yra dirbęs tam pačiam darbdaviui. Pavyzdžiui, tai gali būti 14 dienų prieš prasidedant mokymo kursams arba 14 dienų po kursų, arba 7 dienos prieš ir 7 dienos po kursų. Nėra reikalaujama darbo valandų skaičiaus per savaitę. Darbuotojas, užsiregistravęs į atitinkamus mokymo kursus, gali tuo pat metu pateikti paraišką AUB dėl VEU pašalpos ir subsidijos transportui skyrimo. Paraiškoje yra nurodoma, kiek darbo valandų ir koks uždarbis bus prarastas dėl mokymosi. Jei darbdavys tęsia atlyginimo mokėjimą besimokančiam darbuotojui, tai gali pats darbdavys kreiptis dėl VEU kompensacinės išmokos. VEU pašalpa gali būti skirta ne daugiau kaip 37 valandoms per savaitę, taip pat neviršyti 10 savaičių mokymosi trukmės (370 valandų) per vienerius kalendorinius metus. Pažymėtina, kad tuo atveju, kai mokymo kursai vyksta nedarbo metu, pavyzdžiui, savaitgaliais, tai VEU pašalpa nepriklauso, nes darbo užmokestis neprarandamas. Išlyga, skiriant VEU pašalpą, vis dėlto numatyta tam atvejui, kai darbdavys kompensuoja darbuotojui mokymosi laiką ir nedarbo metu. Jei darbuotojas turi aukštąjį išsilavinimą, tai VEU pašalpa jam gali būti skiriama tik su sąlyga, kad įgyto diplomo ir specialybės neprireikė pastaruosius 5 metus. Jei nuo aukštosios mokyklos baigimo nepraėjo 5 metai, tai VEU pašalpa nepriklauso. VEU pašalpa skiriama tik tada, jeigu darbuotojas tuo pat metu negauna kokių nors kitų pašalpų socialinei gerovei užtikrinti (*welfare benefits*). Savarankiškai dirbantys asmenys taip pat gali kreiptis dėl VEU pašalpos⁶⁰.

Įvairaus kvalifikacijos laipsnio bedarbiai, kurie buvo drausti nedarbo socialiniu draudimu, nuo pirmos dienos, kai neteko darbo, įgyja teisę į maksimalios galimos 90 dienų trukmės profesinio mokymo kursus. Tokiam mokymui yra skirtos Suaugusiųjų profesinio mokymo programos (dan. *Arbejdsmarkedssuddannelser*, toliau – AMU), jų tikslas – suteikti darbo rinkoje paklausių kompetencijų. AMU programos turinį formuoja už švietimo reikalus atsakinga ministerija kartu su socialiniais partneriais. Mokymo kursus organizuoja ir vykdo AMU centrai (*Voksenuddannelsescenter*) ir techninės krypties kolegijos. Visi AMU mokymo kursai suteikia kvalifikacinio laipsnio sertifikatus⁶¹.

Bendrojo suaugusiųjų švietimo formato (*almen voksenuddannelse*, toliau – AVU) tikslas – suteikti galimybę mokytis AVU kursuose suaugusiesiems, kurie nebaigė mokyklinės pagrindinio ugdymo programos ar pageidautų papildyti šį lygmenį atitinkančias žinias. Išlaikęs baigiamąjį šių kursų egzaminą, asmuo gali lygiomis teisėmis su mokyklų (*Folkeskole*) 9–10 klasių absolventais tęsti mokymąsi aukštesnių pakopų studijose⁶².

Pramonės kompetencijų vystymo fondas (*Industriens Kompetenceudviklingsfond*, toliau – IKUF), įsteigtas Pramonės darbuotojų centrinės organizacijos (*CO-industri*) ir Danijos pramonės konfederacijos susitarimo pagrindu, teikia dotacijas (angl. *grants*) ir kompensuoja mokymosi išlaidas darbuotojams, kurie dalyvauja pasirinktose mokymo veiklose. Tokio finansavimo tikslas – didinti rinkliavą mokančių bendrovių darbuotojų kompetencijas, kurios sustiprintų bendrovių konkurencingumą, išplėstų pačių darbuotojų užimtumo galimybes. Tiems tikslams IKUF tiesiogiai į savo banko sąskaitą renka fiksuoto dydžio rinkliavą (*levy*) iš privataus sektoriaus darbdavių (bendrovių). Rinkliavos dydis yra fiksuotas: už kiekvieną darbuotoją po 520 kronų per metus. Mokymosi išlaidos kompensuojamos ne mažiau kaip 12 mėnesių darbo stažą bendrovėje turintiems

⁵⁹ *The Positive List for Skilled Work*:

https://www.nyidanmark.dk/en-GB/Applying/Work/The_Positive_Lists/Positive%20List%20Skilled%20Work

⁶⁰ *VEU Allowance for Occupation Oriented Adult and Further Education*:

<https://lifeindenmark.borger.dk/school-and-education/the-danish-education-system/veu-allowance-for-occupation-oriented-adult-and-further-education>

⁶¹ The AMU system lets the Danish workforce continuously improve its skills. *Emil Thirup-Sorknæs's Blog*, 2022:

<https://epale.ec.europa.eu/en/blog/amu-system-lets-danish-workforce-continuously-improve-its-skills>

⁶² *Copenhagen Adult Education Centre*: <https://kvuc.dk/english/>

darbuotojams. Dėl kompensacijos gali kryptis tiek bendrovė (dažniausias variantas), tiek darbuotojas. Kompensuojamas mokestis už mokslą, netektas darbo užmokestis, mokymosi priemonės, išlaidos transportui ir apgyvendinimas (išlaidos maistui nekompensuojamos). Kiekvienas darbuotojas mokymuisi gali skirti iki 2 savaičių (10 darbo dienų) per metus. Mokymo kursai turi atitikti darbuotojo darbo profilį⁶³.

Kompetencijų vystymo sekretoriatas (dan. *Kompetencesekretariatet*), įsteigtas Danijos darbuotojų ir kompetencijų tarnybos, veikiančios prie Mokesčių ministerijos, ir Danijos valstybės tarnautojų organizacijų centrinės federacijos kolektyvinio susitarimo pagrindu, skatina ir remia strateginį ir sistemingą viešojo administravimo sektoriaus darbuotojų / tarnautojų kompetencijų vystymą. Sekretoriatas konsultuoja personalo mokymo planavimo ir įgyvendinimo klausimais, finansiškai remia individualų profesinį tobulėjimą. Sekretoriatas administruoja Valstybinio sektoriaus kompetencijų fondą (*Den Statslige Kompetencefond*)⁶⁴.

Estija

Suaugusiųjų švietimo įstatymu⁶⁵ reglamentuotas tęstinis mokymasis apima ir neformalųjį švietimą, ir savišvietą. Šiame įstatyme įtvirtinta teisė į mokymosi atostogas, kai mokomasi pagal formaliojo ar tęstinio švietimo programas. Privataus ir viešojo sektoriaus darbdavys turi suteikti mokymosi atostogas, kurių maksimali trukmė yra 30 kalendorinių dienų per metus. Pagal formalųjį ar neformalųjį švietimą kvalifikaciją keliančiam darbuotojui išlaikomas 20 kalendorinių dienų vidutinis darbo užmokestis. Šis užmokesčio išlaikymo išipareigojimas netaikomas savišvietai. Darbuotojo prašymu formaliojo švietimo programos užbaigimo tikslams darbdavys dar turi suteikti papildomas 15 kalendorinių dienų atostogas ir mokėti minimalų darbo užmokestį.

Darbdavio ir darbuotojo tarpusavio susitarimu darbdavys gali finansuoti darbuotojo mokymą, o darbuotojas išipareigoja nenutraukti darbo santykių sutartą laikotarpį (ne daugiau kaip 3 metus). Jei darbuotojas pažeidžia šį išipareigojimą (savo iniciatyva nutraukia darbo santykius ar yra atleidžiamas dėl šiurkštaus darbo teisės pažeidimo), turi grąžinti darbdaviui sumą, kokia buvo skirta mokytis. Konkreti grąžintina suma priklauso nuo to, kiek laiko buvo dirbta po mokymosi kursų baigimo ir koks laiko terminas dar liko pagal išipareigojimą⁶⁶.

Pagal žinių ir įgūdžių vystymo finansavimo programą, kai kurių rūšių subjektams, tarp jų savarankiškai dirbantiems asmenims, į komercinį registrą įtrauktoms bendrovėms, verslininkų sąjungoms ar profsąjungoms, įtrauktoms į pelno nesiekiančių organizacijų ir fondų registrą, teikiama finansinė parama tam tikrų rūšių tęstinio mokymo veikloms ir darbuotojų grupėms. Yra padengiama 25–50 procentų mokymo kursų kainos. Smulkioms ir vidutinėms įmonėms skiriama didesnė – 35 procentų kompensuojamoji dalis nei didelėms bendrovėms (šioms – 25 procentai)⁶⁷.

Suaugusiųjų asmenų mokymosi sąnaudos yra priskiriamos leidžiamiems atskaitymams, apskaičiuojant pajamų mokesčius. Be to, leidžiama atskaityti ir tame pačiame namų ūkyje gyvenančių šeimos narių, vaikų mokymosi išlaidas⁶⁸.

Italija

⁶³ UNESCO – *Global Review of Training Funds – Denmark*:

https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Denmark-IKUF.pdf

⁶⁴ *The Secretariat for Competence Development*: <https://kompetenceudvikling.dk/english/>

⁶⁵ *Adult Education Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/529062015007/consolide/current>

⁶⁶ CEDEFOP – *Estonia – agreement on compensation for training expenses*:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/agreement-compensation-training-expenses>

⁶⁷ CEDEFOP – *Estonia – measure for supporting the development of knowledge and skills*:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/measure-supporting-development-knowledge-and-skills>

⁶⁸ CEDEFOP – *Estonia – training expenses reducing the taxable income*:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-expenses-reducing-taxable-income>

Įstatymo Nr. 388 / 2000⁶⁹ 118 straipsnio pagrindu įsteigti ir socialinių partnerių valdomi Tarpprofesinio mokymo fondai finansuoja juose dalyvaujančių bendrovių darbuotojų mokymą ir tam tikslui panaudoja iš privačių bendrovių darbdavių surenkamą rinkliavą. Rinkliavos dydis yra 0,3 procento nuo bendros atlyginimų sumos bendrovėje (angl. *payroll*). Šią rinkliavą centralizuotai surenka Nacionalinis socialinės apsaugos institutas ir po to nustatyta dalimi paskirsto fondams. Šalyje veikia 19 tokių fondų (2020 m. gruodžio mėn. duomenys). Jų dalyvių skaičius įvairus – nuo mažiau kaip 1 000 iki 270 000 bendrovių⁷⁰.

Pagrindiniai suaugusiųjų mokymo veiklos vykdytojai yra Suaugusiųjų mokyklinio ugdymo provincijų centrai (it. *Centri provinciali per l'istruzione degli adulti*, toliau – CPIA) ir vidurinės mokyklos (angl. *upper secondary schools*). Šios orientuojasi į techninės krypties ir profesinį suaugusiųjų mokymą. Suaugusiųjų mokymo sistema priklauso Švietimo, universitetų ir mokslo tyrimų ministerijos kompetencijai. Suaugusiųjų mokymo procesas finansuojamas valstybės ir savivaldybių ir yra nemokamas besimokantiems asmenims.

CPIA yra autonomiškai veikiančios švietimo įstaigos, sudarančios tokių įstaigų vietinius tinklus. CPIA mokymo kursai skirti vyresniems kaip 16 metų amžiaus asmenims. CPIA programinis mokymo turinys atitinka privalomojo ugdymo programas. Be to, CPIA rengia raštingumo ir italų kalbos kursus užsieniečiams (A2 kalbos mokėjimo lygio pagal Bendrųjų Europos kalbų metmenų skalę CEFR). Visi CPIA mokymo kursai pasižymi lanksčiu organizavimu, individualizuotu požiūriu, atsižvelgiama į asmens turimą išsilavinimą⁷¹.

Privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojai gali kelti savo profesinę kvalifikaciją pasinaudodami mokytis skirtų individualių kuponų (it. *Voucher individuali*) schema. Sprendimus dėl schemai įgyvendinti skiriamų lėšų paskirstymo regionams priima ministerijos, atsakingos už darbo ir ekonomikos reikalus. Regionų valdžia yra atsakinga už šios schemos vykdymą savose administracinėse teritorijose. Kuponais padengiamas mokestis (angl. *fee*) už mokslą. Daugelyje regionų reikalaujama, kad tas, kas mokosi pagal šią schemą, sumokėtų dalį mokymo kursų kainos⁷².

50 procentų asmens mokymosi sąnaudų priskiriama leistiniams atskaitymams, apskaičiuojant asmens pajamų mokesčius⁷³.

Privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojai turi teisę į apmokamą darbo laiką, skirtą profesinei kvalifikacijai kelti formaliojo švietimo sistemoje. Darbuotojui mokytis per 3 metus gali būti skiriama iki 150 valandų darbo laiko. Jei darbuotojui reikia įgyti pagrindinio ugdymo lygmens išsilavinimą (*lower secondary title*), tam tikslui skiriama daugiau laiko – iki 250 valandų. Nors atlyginimas yra mokamas tuo laikotarpiu, kai darbuotojas mokosi, tačiau jis pats turi padengti išlaidas, susijusias su registravimusi į kursus ir jų lankymu⁷⁴.

Latvija

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtoje apžvalgoje⁷⁵ pažymima, kad suaugusieji gali kelti savo kvalifikaciją naudodamiesi formaliojo, neformaliojo (*non-formal*)

⁶⁹ Legge 23 dicembre 2000, n. 388: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2001/02/22/001A0850/sg>

⁷⁰ UNESCO – Global Review of Training Funds – Italy:

https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Italy.pdf

⁷¹ Eurydice – Italy – adult education and training:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/italy/adult-education-and-training>

⁷² CEDEFOP – Italy – voucher individuali:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/voucher-individuals>

⁷³ CEDEFOP – Italy – tax credits:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/tax-credits-costs-related-training-are-deducted-tax-due>

⁷⁴ CEDEFOP – Italy – paid study leaves:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/paid-study-leaves>

⁷⁵ OECD Skills Strategy Latvia: Assessment and Recommendations, 2019:

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/cd9e1561-en/index.html?itemId=/content/component/cd9e1561-en>

švietimo ir savišvietos (*informal*) teikiamomis galimybėmis. Suaugusiųjų mokymo paslaugas teikia viešojo ir privataus sektoriaus veikėjai. Suaugusiųjų mokymosi kaina sumažinama subsidijuojant mokymo paslaugų teikėjus ar skiriant jiems lėšas už įvykdytus sutartinius įsipareigojimus. Darbdaviai ir atskiri asmenys taip pat subsidijuojami ir gali pasinaudoti jiems taikomomis mokestinėmis paskatomis. Bedarbiams yra nemokamai siūlomi mokymo kursai kaip užimtumo skatinimo priemonės⁷⁶.

Suaugusiųjų asmenų sąnaudos mokymuisi priskiriamos prie leidžiamų atskaitymų, apskaičiuojant pajamų mokesčius⁷⁷. Prie tokių leidžiamų atskaitymų, apskaičiuojant bendrovių mokamų mokesčių bazę, priskiriamos ir bendrovių išlaidos darbuotojų tęstiniam profesiniam mokymui⁷⁸.

Darbdavys susitarimo su darbuotoju pagrindu gali finansuoti pastarojo mokymą, susijusį su darbo funkcijomis ir būtiną, tačiau neturintį esminės reikšmės darbinių pareigų vykdymui. Toks susitarimas leidžiamas, jei mokymo kaina yra didesnė už minimalų darbo užmokestį. Darbuotojas mainais įsipareigoja sutartą laiką nenutraukti darbo santykių. Šis įsipareigojimas neturi viršyti 2 metų nuo mokymo kursų baigimo dienos. Pažeidimo atveju darbuotojo grąžinama suma neturi būti didesnė kaip 70 procentų visų išlaidų mokymui⁷⁹.

Privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojai turi teisę į pasirengimo egzaminams ir jų laikymo atostogas (lat. *mācību atvaļinājums*), kurių trukmė iki 20 darbo dienų. Finansavimo aspektai gali būti aptarti darbo sutartyje ar kolektyvinėje sutartyje. Be to, darbdavys gali ir savo laisva valia sutikti iš dalies padengti darbuotojo mokymosi išlaidas⁸⁰.

Pagal Švietimo įstatymą⁸¹, suaugusieji sudaro vieną iš tikslinių švietimo sektoriaus grupių. Vyriausybė sprendžia dėl aukštesniojo lavinimo, profesinės kvalifikacijos kėlimo programų, taip pat neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimo procedūrų ir kriterijų tokiam finansavimui gauti. Vietos valdžia įgyvendina suaugusiųjų švietimo politiką, užtikrina finansavimo paskirstymą ir vykdo lėšų naudojimo priežiūrą. Pagal Švietimo įstatymą, yra formaliojo ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos. Jos finansuojamos valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitomis lėšomis, taip pat darbdavių ir pačių darbuotojų lėšomis sumokant už pasirinktas mokymo paslaugas. Neformaliojo švietimo programose turi būti apibrėžtas švietimo turinys, atitinkantis valstybės ir darbdavių interesus bei asmens raidos poreikius. Suaugusieji turi teisę į mokymąsi pagal tokias programas, nepriklausomai nuo anksčiau įgyto išsilavinimo. Įstatyme nurodyta, kad švietimo įstaigos, kurių veikla apima suaugusiųjų švietimo programų įgyvendinimą, turi teisę vykdyti ir neformaliojo mokymo programas, neįgydamos tam tikslui atskiros licencijos. Į Švietimo įstaigų registrą neįtraukti juridiniai ir fiziniai asmenys tokią licenciją, suteikiamą vietos savivaldybės, turi įsigyti, kad galėtų teikti neformaliojo mokymo paslaugas.

Valstybinei švietimo plėtros agentūrai (*Valsts izglītības attīstības agentūra*) priklausančioje interneto svetainėje www.niid.lv pateikiama šios agentūros tvarkoma nacionalinė duomenų bazė, kurioje sukaupta informacija apie profesinio mokymo, parengiamųjų kursų valstybiniais egzaminams, aukštojo mokslo programas, taip pat savišvietos kursus, tarp jų skirtus suaugusiesiems. Be to, suteikiama galimybė susisiekti su e. konsultantu, kuris pataria karjeros planavimo ir mokymo programos ar kursų pasirinkimo klausimais⁸².

⁷⁶ OECD Skills Strategy Latvia : Assessment and Recommendations, 2019:

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/cd9e1561-en/index.html?itemId=/content/component/cd9e1561-en>

⁷⁷ CEDEFOP – Latvia – justified expenses for education and medical services:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/justified-expenses-education-and-medical-services>

⁷⁸ CEDEFOP – Latvia – tax incentives for companies:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/tax-incentives-companies>

⁷⁹ CEDEFOP – Latvia – payback clause:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/payback-clause-12>

⁸⁰ CEDEFOP – Latvia – study leave:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/study-leave-0>

⁸¹ Izglītības likums: <https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums>

⁸² Valsts izglītības attīstības agentūra: <https://www.niid.lv/>

Valstybinės švietimo plėtros agentūros administruojamoje interneto svetainėje www.macibaspieaugusajiem.lv pateikiama informacija apie suaugusiųjų mokymo programas, kurios iš dalies finansuojamos Europos struktūrinių fondų lėšomis, vykdamas projektą „Darbuotojų profesinių kompetencijų gerinimas“. Tai daugiausia profesinio mokymo programos, orientuotos į darbuotojų tikslinę grupę. Be to, pateikiama informacija apie galimą mokesčių už mokslą kompensavimą⁸³.

Latvijos švietimo ir mokslo ministerijai priklausančioje interneto svetainėje www.muzizglitiba.lv, kurios sukūrimą finansavo Europos Komisija, remdamasi „Erasmus+“ programa, bei Latvijos švietimo ir mokslo ministerija, vykdydama projektą „Europos suaugusiųjų švietimo programos įgyvendinimo nacionaliniai koordinatoriai“, pateikiama išsami informacija apie suaugusiųjų švietimą ir mokymąsi bei siūlomas mokymo programas. Šios iniciatyvos tikslas – kuo daugiau suaugusiųjų įtraukti į mokymosi visą gyvenimą procesą, taip pat labiau sutelkti suaugusiųjų švietimo planuotojus ir vykdytojus⁸⁴.

Valstybinei užimtumo tarnybai (*Nodarbinātības valsts aģentūra*) priklausančioje interneto svetainėje www.nva.gov.lv pateikiama informacija apie kompensuojamas bedarbių mokymo programas ir galimybes⁸⁵.

Lenkija

Nacionalinis mokymų fondas (lenk. *Krajowy Fundusz Szkoleniowy*) yra Šeimos, darbo ir socialinės politikos ministerijai pavaldus Valstybinio darbo fondo struktūrinis padalinys. Privataus ir viešojo sektoriaus darbdaviai į Darbo fondą moka 2,45 procento nuo bendros mokamų atlyginimų sumos rinkliavas. Nacionaliniam mokymų fondui tenka 2 procentai paminėtos rinkliavos lėšų. Šio fondo tikslas – padėti darbuotojams išlaikyti savo darbo vietas, įgyjant reikiamą kvalifikaciją ir prisitaikant prie kintančių ekonominių sąlygų. Šeimos, darbo ir socialinės politikos ministerija nustato prioritetus paskirstant 80 procentų Nacionalinio mokymų fondo biudžeto. Tarp tokių prioritetų yra parama suaugusiųjų mokymui ir profesinės kompetencijos didinimui, taip pat menko išsilavinimo suaugusiųjų mokymo rėmimas. Darbo rinkos taryba nustato prioritetus, kaip paskirstyti likusią Nacionalinio mokymų fondo biudžeto dalį – 20 procentų. Tarp šių prioritetų yra socialinės integracijos centrų darbuotojų mokymo rėmimas, parama suaugusiems asmenims, turintiems specialiųjų poreikių. Lėšos, kurias Nacionalinis mokymų fondas paskirsto įmonėms, gali būti panaudotos profesinių įgūdžių poreikiui vertinti, darbdavio iniciatyva ar su jo sutikimu dalyvavimui mokymo kursuose ar antrosios studijų pakopos programoje, kvalifikaciją patvirtinantiems egzaminams, taip pat draudimui nuo nelaimingų atsitikimų, susijusių su mokymosi veikla. Bet kuri įmonė (angl. *enterprise*), turinti bent vieną darbuotoją, dirbantį pagal darbo sutartį (*employment contract*), gali kreiptis į Nacionalinį mokymų fondą dėl 80 procentų mokymo sąnaudų padengimo. Mikroįmonė, kurioje dirba mažiau kaip 10 darbuotojų, gali teikti paraišką Nacionaliniam mokymų fondui dėl 100 procentų mokymo sąnaudų kompensavimo, neviršijant vienam darbuotojui taikomo dydžio, lygaus 300 procentų Lenkijos vidutinio mėnesio atlyginimo⁸⁶.

Pagal kuponų mokymuisi (lenk. *bon szkoleniowy*) schemą yra dotuojamas iki 30 metų amžiaus bedarbių profesinis mokymas. Šios schemos biudžetas formuojamas iš Darbo fondo surenkamų rinkliavų, valstybės biudžeto subsidijų, ES lėšų. Pagal schemą skiriamų lėšų maksimali suma prilygsta vidutinei mėnesio algai. Jei mokymosi kaina yra didesnė, skirtumą turi padengti pats besimokantis asmuo. Teritoriniai užimtumo centrai konsultuoja bedarbius ir padeda pasirinkti tinkamą mokymosi kursą. Šie centrai priima paraiškas dėl paminėtų kuponų ir juos suteikia, tai yra

⁸³ Valsts izglītības attīstības aģentūra: <https://www.macibaspieaugusajiem.lv/>

⁸⁴ Izglītības un zinātnes ministrija: <http://muzizglitiba.gov.lv/>

⁸⁵ Nodarbinātības valsts aģentūra: <https://www.nva.gov.lv/lv>

⁸⁶ UNESCO – Global Review of Training Funds – Poland:

https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Poland.pdf

dalį kupono pinigų perduoda mokymo paslaugų teikėjui, padengdami mokestį už mokslą, o kitą dalį vienkartinės išmokos forma perduoda mokiniui⁸⁷.

Pagal darbo sutartis dirbantys darbuotojai turi teisę į trumpalaikes (6–21 dienas) mokymosi atostogas (*urlop szkoleniowy*), skirtas pasirengti egzaminams ir jiems laukti. Šios mokymosi atostogos yra apmokamos, tai yra išlaikomas atlyginimas. Darbo kodekse pateikiamas egzaminų rūšių sąrašas, kuriuo remiantis suteikiama teisė į paminėtas atostogas⁸⁸.

Darbdavys gali finansuoti darbuotojo mokymąsi, o pastarasis mainais įsipareigoti dirbti bendrovėje ne trumpiau kaip 3 metus po mokslų baigimo. Jei šio susitarimo darbuotojas nesilaiko, turi grąžinti darbdaviui lėšas už mokymą⁸⁹.

Ekonominių sunkumų patiriančios bendrovės gali teikti paraišką dėl valstybės dotacijos darbuotojų mokymams, kurie atitinka tų bendrovių poreikius. Valstybės dotacija padengia 80 procentų mokymo kurso kainos, tačiau suma negali būti didesnė kaip 300 procentų vidutinės mėnesio algos. Šių dotacijų lėšų šaltinis yra Darbo fondas ir Darbuotojų išmokų garantijų fondas, o lėšas teritoriniams užimtumo centrams skiria už darbo reikalus atsakinga ministerija. Teritoriniai užimtumo centrai pasirašo sutartis su darbdaviais, tvirtina dotacijų suteikimą ir kontroliuoja įsipareigojimų vykdymą. Dotacijų lėšos skiriamos bendrovėms (darbdaviams), o ne darbuotojams⁹⁰.

Nyderlandai

Atskiruose ūkio sektoriuose kolektyvinių derybų būdu yra susitarta ir įsteigta apie 100 mokymo fondų, finansuojamų iš surenkamų rinkliavų. Šie fondai yra nepriklausomi nuo vyriausybės ir kokio nors įstatyminio reguliavimo. Į tokius fondus darbdaviai moka sutartinę procentinę sumą nuo savo bendrovės visuminio mokamų atlyginimų dydžio. Konkretų rinkliavos dydį nustato kiekvienas fondas, tačiau įprastai laikomasi nuostatos, jog visi fondo dalyviai – darbdaviai – moka vienodą procentinę dalį, nepriklausomai nuo bendrovės dydžio. Fondų surinktomis lėšomis yra finansuojama su personalo mokymu susijusi veikla⁹¹.

Darbuotojų mokymo klausimai, taip pat ir mokymosi atostogų (oland. *Verlof voor scholing*), dažniausiai aptariami sudarant kolektyvines sutartis. Gali būti susitariama, kokius mokymo kursus ir kokia apimtimi darbdaviai finansuoja. Įprastai nurodoma, jog darbdavio interesus atitinkantis darbuotojų mokymas vykdomas apmokamu darbo metu. Kolektyvinėse sutartyse būna įtvirtinta ir darbuotojų teisė į apmokamas mokymosi atostogas, kai toks profesinės kvalifikacijos kėlimas susijęs su vykdymomis darbinėmis užduotimis⁹².

Pagal valstybės finansuojamą mokymo kuponų schemą (*scholingvouchers*), bendrovėms skiriami kuponai darbuotojų, kurie nėra įgiję mokyklos baigiamojo diplomo, mokymui. Vienam darbuotojui skiriamas 500 eurų vertės kuponas mokymuisi. Kiekviena bendrovė gali kreiptis dėl 5 tokių kuponų⁹³.

Kolektyvinėse sutartyse gali būti nustatyta, jog darbdavys užmoka už darbuotojo mokymą, o pastarasis mainais įsipareigoja dirbti tam tikrą laikotarpį, pavyzdžiui, 2 metus. Nesilaikantis

⁸⁷ CEDEFOP – Poland – training voucher:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-voucher-1>

⁸⁸ CEDEFOP – Poland – training leave:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-leave-3>

⁸⁹ CEDEFOP – Poland – payback clause:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/payback-clause-5>

⁹⁰ CEDEFOP – Poland – reimbursement of training cost:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/reimbursement-training-cost-according-act-11-october-2013>

⁹¹ UNESCO – Global Review of Training Funds – Netherlands:

https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Netherlands-DOORZAAM.pdf

⁹² CEDEFOP – Netherlands – training leave:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-leave-2>

⁹³ CEDEFOP – Netherlands – training vouchers:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-vouchers>

įsipareigojimo darbuotojas turi grąžinti jo mokymui suteiktas lėšas. Įprastai pirmaisiais metais grąžintinos sumos dydis yra 100 procentų, antraisiais metais – 50 procentų⁹⁴.

Suaugusio asmens sąnaudos mokymuisi formaliojo švietimo sistemoje priskiriamos leidžiamiems atskaitymams, apskaičiuojant pajamų mokesčius. Šios priemonės tikslas – paskatinti asmenis rūpintis savo profesine kvalifikacija, palengvinančia dalyvavimą darbo rinkoje⁹⁵.

Prancūzija

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtoje apžvalgoje pabrėžiama, kad Prancūzijoje individualizuota prieiga prie profesinį tobulėjamą užtikrinančių mokymų buvo sukurta priėmus Asmeninės mokymosi paskyros (pranc. *Compte personnel de formation*, toliau – CPF) schemą⁹⁶. Pagal šią schemą finansuojamas mokymasis yra prieinamas visiems darbo rinkoje aktyviems asmenims. Be to, naudojimasis šia paskyra yra tęstinio pobūdžio, vyksta visą darbingą asmens gyvenimo laikotarpį. CPF schema yra finansuojama privalomomis kasmetinėmis įmokomis, kurias moka įmonės. Iki 10 darbuotojų turinti įmonė moka įmoką, lygią 0,55 procento nuo bendros išmokamų atlyginimų sumos (angl. *payroll*). Įmonė, turinti 11 ir daugiau darbuotojų, moka įmoką, lygią 1 procentui nuo bendros išmokamų atlyginimų sumos. Savarankiškai dirbantys asmenys moka vienodo dydžio įmokas (*flat-rate contribution*). Įmokų surinkimą administruoja sektoriainiai mokymų fondai. Ieškančiųjų darbo (registruotų Užimtumo tarnyboje) įmokas administruoja Valstybinė užimtumo tarnyba (pranc. *Pôle Emploi*). Surinktos įmokos perduodamos Nacionalinei profesinio mokymo ir pameistrystės reguliavimo institucijai (*France Compétences*). Ji paskirsto lėšas CPF administruojančiai viešojo sektoriaus finansų institucijai (*Caisse des Dépôts et Consignations*), karjeros orientavimo paslaugų teikėjams. Paskirstymo formulė kinta kasmet. Ją siūlo Nacionalinė profesinio mokymo ir pameistrystės reguliavimo institucija, o tvirtina Darbo reikalų ministerija savo dekretu. Nuo 2018 m. CPF suteikia mokymams tam tikrą pinigų sumą, o ne valandų skaičių, kaip buvo iki tol. Toks pokytis buvo motyvuotas didesnio aiškumo siekiu. Šiuo metu pagal CPF visu etatu (taip pat ne mažiau kaip puse etato) dirbančiam asmeniui, kuris yra įgijęs bent pagrindinį išsilavinimą (angl. *lower secondary degree*), yra suteikiama 500 eurų per metus, nustačius maksimalią 5 000 eurų ribą. Neįgaliajam, taip pat menkos kvalifikacijos (*low-skilled*) darbuotojui, kurio išsilavinimo lygis nesiekia pagrindinio, per metus skiriama 800 eurų, taikant maksimalią 8 000 eurų ribą⁹⁷. Asmuo gali pildyti elektroninės formos paraišką dėl mokymų. Nepanaudotos CPF lėšos gali kauptis⁹⁸. Kitaip nei darbuotojai, bedarbiai negauna papildančiųjų įmokų į paskyrą, tačiau mokymams gali panaudoti iki bedarbystės sukauptą sumą⁹⁹.

CPF esančiomis lėšomis darbuotojai pagal savo poreikius gali mokėti už pasirinktus mokymus. Mokymo kursai, už kuriuos sumokama CPF turimais pinigais, turi suteikti sertifikatą / diplomą, patvirtinantį įgytą kvalifikaciją, registruotą Prancūzijos nacionalinėje profesinių kvalifikacijų direktorijoje. Kvalifikacijas registruoja Nacionalinė profesinio mokymo ir pameistrystės

⁹⁴ CEDEFOP – Netherlands – payback clause:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/payback-clause-4>

⁹⁵ CEDEFOP – Netherlands – tax reduction for study costs:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/tax-reduction-study-costs-or-other-education-related>

⁹⁶ OECD Social, Employment and Migration Working Papers: France – the *Compte Personnel de Formation*, 2020:

[https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/301041f1-](https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/301041f1-en.pdf?expires=1664797744&id=id&accname=guest&checksum=10767ADA482A871453421D903A9311A6)

[en.pdf?expires=1664797744&id=id&accname=guest&checksum=10767ADA482A871453421D903A9311A6](https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/301041f1-en.pdf?expires=1664797744&id=id&accname=guest&checksum=10767ADA482A871453421D903A9311A6)

⁹⁷ OECD Policy Brief on the Future of Work – Individual Learning Accounts: design is key for success, 2019:

<https://www.oecd.org/els/emp/individual-learning-accounts.pdf>

⁹⁸ Formation Langues Organization: how to use your personal training account:

<https://www.formationlangues.eu/en/paying-for-my-language-training/how-to-use-your-personal-training-account-cpf/>

⁹⁹ ETS Research Centre – how to benefit from the CPF as a job seeker?:

<https://www.etsglobal.org/fr/en/blog/news/benefit-cpf-job-seeker>

reguliavimo institucija¹⁰⁰. Jei mokymai vyksta darbo laiku, būtinas darbdavio sutikimas, o jei ne darbo laiku, tokio sutikimo nereikia¹⁰¹.

Remiantis Europos pokyčių stebėsenos centro patektu aprašu, CPF yra skirtas visiems privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojams, vyresniems kaip 16 metų amžiaus. Teisė į mokymą yra išlaikoma keičiant darbo vietas ar pasitaikius bedarbystės laikotarpiu¹⁰².

CPF yra sudėtinė Asmens užimtumo paskyros (pranc. *Compte personnel d'activité*, toliau – CPA) dalis. Tam tikslui skirtoje interneto svetainėje www.moncompteformation.gouv.fr CPA paskyrą gali susikurti bet kuris asmuo nuo 16 metų amžiaus, jei yra įsidarbinęs, ieško darbo ar naudojasi Valstybinės užimtumo tarnybos paslaugomis. CPF lėšomis finansuojami mokymo kursai nebūtinai turi būti susiję su esama darbo vieta ir darbo pobūdžiu¹⁰³.

Nuo 2019 m. sausio 1 d. įgyvendinamas Profesinių pokyčių projektas (*Le projet de transition professionnelle*) suteikia galimybę darbuotojams, pageidaujantiems persikvalifikuoti ir pakeisti darbo pobūdį, baigti akredituotus mokymo kursus. Reikalaujama ne mažiau kaip 24 mėnesių profesinės veiklos stažo, į šį laikotarpį įskaitant ne mažiau kaip 12 mėnesių darbo vienoje darbovietėje. Reikalavimas dėl stažo netaikomas turintiesiems negalią ir asmenims, netekusiems darbo vietos dėl pareigų neatitikimo ar optimizavimo¹⁰⁴. Mokymosi laikotarpiu atlyginimas, neviršijantis dviejų minimalių darbo užmokesčių dydžio, darbuotojui yra 100 procentų kompensuojamas. Jei viršija paminėtą atlyginimo dydį, tai kompensuojamas 90 procentų, kai mokomasi mažiau kaip 1 200 valandų. Jei mokymosi trukmė viršija 1 200 valandų, išlaikoma 60 procentų atlyginimo¹⁰⁵.

Darbo įgūdžių vystymo planas (*Plan de développement des compétences*) įgalino įmones vykdyti savo darbuotojų mokymus. Įgydami naujų žinių, darbuotojai gali prisitaikyti prie jiems darbo vietoje keliamų aukštesnių reikalavimų, ypač susijusių su technologijų raida, ir išsaugoti savo darbo vietas. Šiuo planu siekiama gerinti darbo įgūdžius, mokymą vykdant darbo valandomis. Darbo užmokestis nesikeičia. Darbdavys gali savo nuožiūra pasirinkti darbuotojus tokiems apmokymams¹⁰⁶.

Suomija

Šalies socialinės apsaugos sistemos struktūrinė dalis – Užimtumo fondas skiria suaugusiųjų švietimo pašalpą (angl. *adult education allowance*), kurios mokėjimo trukmė – iki 15 mėnesių. Ši pašalpa skiriama ne mažesnę kaip 8 metų darbo stažą turintiems ir socialiniu draudimu draustiems darbuotojams, kurie prieš pradėdami mokytis ne mažiau kaip 1 metus dirba visą darbo dieną (privačiame ar viešajame sektoriuje)¹⁰⁷. Mokymosi laikotarpiu asmuo turi būti tam skirtose

¹⁰⁰ INSEEC – financing your continuing education:

<https://www.inseec.com/en/how-to-finance-your-studies-at-inseec/financing-your-continuing-education-at-inseec-the-cpf/#>

¹⁰¹ France Compétences – professional qualifications:

<https://www.francecompetences.fr/international-en/qa/faq/?lang=en#:~:text=The%20registration%20of%20a%20qualification,for%20enrolment%20on%20training%20courses.>

¹⁰² European Monitoring Centre on Change:

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/erm/support-instrument/personal-training-account-cpf>

¹⁰³ Formation Langues Organization: how to use your personal training account:

<https://www.formationlangues.eu/en/paying-for-my-language-training/how-to-use-your-personal-training-account-cpf/>

¹⁰⁴ Le Projet de Transition Professionnelle:

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F14018>

¹⁰⁵ Le Projet de Transition Professionnelle:

<https://travail-emploi.gouv.fr/formation-professionnelle/formation-des-salaries/article/projet-de-transition-professionnelle>

¹⁰⁶ EMCC – France – Employers obligation to provide skill development plans or training:

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/erm/legislation/france-employers-obligation-to-provide-skill-development-plans-or-training>

¹⁰⁷ Employment Fund – adult education allowance:

<https://www.tyollisyssrahassto.fi/en/adult-education-allowance/applying/how-to-make-sure-you-receive-adult-education-allowance/>

atostogose ir mokytis visą ar dalį dienos¹⁰⁸. Pašalpa skiriama tiesiogiai darbuotojui, pateikusiam paraišką. Mokymosi / studijų pakopos ir kryptys neribojamos, tačiau turi būti mokomasi švietimo įstaigose, kurių veiklą prižiūri kompetentingos valstybės institucijos. Pašalpos dydis priklauso nuo darbuotojo turėtų ar turimų (jei dirbama dalį laiko) pajamų dydžio. Atsižvelgiama į pastarųjų 12 mėnesių darbo užmokesčio vidurkį, taip pat gaunamas papildomas pajamas iš kitų šaltinių. Socialiniu draudimu apdraustam verslininkui (*entrepreneur*) yra mokama fiksuoto dydžio mokymosi pašalpa (2022 m. – 634,68 EUR / mėn. bruto), užtikrinanti finansinį saugumą. Pastaruoju atveju verslininko pajamos iš verslo veiklos turi būti sumažėjusios bent trečdaliu, palyginti su praėjusių mokestinių metų pajamomis. Nepriklausomai nuo gavėjo, suaugusiojo mokymosi pašalpa yra vertinama kaip apmokestinamos pajamos¹⁰⁹.

Planuodamas pasamdyti besimokantį bedarbį asmenį, darbdavys gali kreiptis į Valstybinę užimtumo ir ekonominės plėtros tarnybą dėl subsidijos pagal pameistrystės / praktikos schemą. Subsidijuojama 30–50 procentų atlyginimo, priklausomai nuo buvusio bedarbystės laikotarpio trukmės¹¹⁰.

Asmens sąnaudos kvalifikacijai kelti yra priskiriamos leidžiamiems atskaitymams, apskaičiuojant asmens pajamų mokesčius. Bendrovės (*companies*), apskaičiuodamos ir mokėdamos mokesčius, taip pat gali atskaityti darbuotojų profesinėms kompetencijoms didinti skirtas lėšas¹¹¹.

Užimtumo fondas skiria vienkartinę 400 eurų dydžio stipendijos išmoką (*scholarship*) kvalifikuotam darbuotojui, įgijusiam profesinę kvalifikaciją. Išmoka neapmokestinama. Darbuotojui, užbaigusiam mokslus pagal viduriniojo, aukštesniojo ar specializuoto profesinio mokymo programą, būtina kreiptis į Užimtumo fondą per 1 metus nuo mokymosi pabaigos. Toks darbuotojas turi atitikti šiuos reikalavimus: turėti bent 5 metų darbo stažą, būti iki 68 metų amžiaus (mokslo baigimo momentu), būti draustas socialiniu draudimu¹¹².

Tiek privačiame, tiek viešajame sektoriuje darbuotojas kartą per 5 metus turi teisę į maksimalios 2 metų trukmės mokymosi atostogas, jeigu per tą 5 metų laikotarpį darbo santykių trukmė vienoje darbovietėje, dirbant visu etatu, truko ne mažiau kaip 1 metus¹¹³. Jei pastarasis terminas nesiekia 1 metų, tačiau viršija 3 mėnesius, tai darbuotojas turi teisę į 5 dienų mokymosi atostogas. Visais atvejais gali būti panaudotas iš karto visas mokymosi atostogų laikotarpis arba išskaidytas į trumpesnes dalis. Be to, galimas variantas, kai liekama dirbti dalį darbo dienos, kitą dalį skiriant mokymuisi. Darbdavys negali nesuteikti mokymosi atostogų, bet gali jas atidėti iki 6 mėnesių, jei darbuotojo nebuvimas gali sutrikdyti vykdomą veiklą. Darbdavys neapmoka darbuotojų mokymosi atostogų, nebent būtų susitarta kitaip. Be to, šis mokytis skirtas laikas neįtraukiamas į pensijų skaičiuokles. Mokymo paslaugų teikėjo veikla turi būti prižiūrima kompetentingų valstybinės kontrolės subjektų, taip pat nustatytomis sąlygomis mokymo paslaugų teikėjas gali būti profsąjunga (*trade union*). Mokymosi atostogos gali būti panaudotos ir žemdirbių mokymui. Besimokantis darbuotojas gali kreiptis į Užimtumo fondą dėl suaugusiųjų švietimo pašalpos¹¹⁴.

¹⁰⁸ Finland's Employment Fund – applying for an adult education allowance:

<https://www.suomi.fi/services/applying-for-an-adult-education-allowance-employment-fund/b2b3e82e-0919-4bbd-b7f7-97e61d967a07#:~:text=An%20adult%20education%20allowance%20can,service%20is%20free%20of%20charge>.

¹⁰⁹ Finland's Employment fund – how much adult education allowance can I get?:

<https://www.tyollisyssrahassto.fi/en/adult-education-allowance/applying/Amount-of-adult-education-allowance-and-allowance-period/>

¹¹⁰ CEDEFOP – Finland – apprenticeship training subsidy for unemployed:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/apprenticeship-training-subsidy-unemployed>

Helsinki Employment Services – apprenticeship: <https://tyollisysspalvelut.hel.fi/en/apprenticeship>

¹¹¹ CEDEFOP – Finland – financing adult learning descriptions:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/overview/finland>

¹¹² Finland's Employment Fund – scholarship for qualified employee on the basis of a vocational qualification:

<https://www.tyollisyssrahassto.fi/globalassets/etuuksien-liitteet/information-about-the-scholarship-for-qualified-employee-2019.pdf>

¹¹³ CEDEFOP – Finland – training leave:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-leave-0>

¹¹⁴ Ministry of Economic Affairs and Employment – study leave: <https://tem.fi/en/study-leave>

Darbuotojų profesiniai įgūdžiai vystomi siekiant atitikties verslo ar viešųjų paslaugų kokybės standartams, taip pat užtikrinant ilgalaikį ir tvarų užimtumą¹¹⁵. Remiantis Finansiškai remiamo profesinių įgūdžių vystymo įstatymo¹¹⁶ nuostatomis, privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojai, kuriose yra daugiau kaip 20 darbuotojų, darbdaviai turi parengti metinius mokymo planus, kad užsitikrintų finansines paskatas pagal Mokymo kompensacijų įstatymą¹¹⁷.

Švedija

Formaliojo švietimo sistemoje suaugusiesiems suteikiama galimybė pagerinti savo išsilavinimą, atsižvelgiant į individualius poreikius, ir įsitvirtinti darbo rinkoje. Kiekvienam vyresniam kaip 20 metų amžiaus šalies gyventojui, nebaigusiam pagrindinės mokyklos, vietos savivaldybė užtikrina teisę įgyti privalomojo ugdymo lygmens išsilavinimą. Kiekviena savivaldybė turi pareigą užtikrinti pakankamą municipalinio suaugusiųjų švietimo pasiūlą ir mokymo paslaugas gali pirkti iš tokios veiklos vykdytojų¹¹⁸.

Nuo 2017 m. sausio 1 d. suaugusieji, atitinkantys pagrindinius reikalavimus mokymuisi vidurinio ugdymo mokykloje, turi teisę dalyvauti municipaliniame suaugusiųjų švietime, kad po to galėtų įstoti į universitetą ar aukštąją profesinę mokyklą. Suaugusiojo gyvenamosios vietos savivaldybė savo administracinėje teritorijoje užtikrina asmens mokymą arba sumoka kitai savivaldybei už mokymo paslaugų teikimą. Tiek pagrindinio, tiek vidurinio ugdymo lygmens suaugusiųjų mokymas vyksta kursų forma, suteikiant baigimo sertifikatą. Tokie kursai gali būti įvairios trukmės ir vykti dienos metu, vakarais, savaitgaliais ar vasaromis¹¹⁹.

Neformaliojo švietimo srityje vykdomas liberalusis suaugusiųjų mokymas yra finansiškai remiamas valstybės, regionų ir vietos savivaldybių. Už dotacijų lėšų paskirstymą atsakinga Nacionalinė suaugusiųjų švietimo taryba (šved. *Folkbildningsrådet*). Tokio mokymo paslaugas teikia liaudies vidurinės mokyklos (angl. *folk high schools*, šved. *folkhögskolor*), studijų asociacijos (*studieförbund*). Šalies teritorijoje iš viso veikia 156 liaudies vidurinės mokyklos, iš kurių 114 yra valdomos įvairių pilietinių ar socialinio judėjimo organizacijų ir asociacijų, o likusios 42 – regionų ar apskričių tarybų.

Valstybinė užimtumo tarnyba vykdo mokymus, susijusius su dalyvavimu darbo rinkoje. Šios tarnybos dėmesys yra sutelktas į bedarbius, kuriems reikalingas persikvalifikavimas ar papildomų žinių ir įgūdžių įgijimas. Prioritetas taip pat teikiamas vyresnių kaip 25 metų amžiaus bedarbių ar asmenų, kuriems gresia netekti darbo, profesiniams mokymams. Suaugusiųjų mokymus, susijusius su užimtumo skatinimu ir įsitraukimu į darbo rinką, dažniausiai vykdo privatūs mokymo paslaugų teikėjai. Kai kurias mokymo programas siūlo kolegijos.

Teisę į neapmokamas įstatymu neapibrėžtos trukmės mokymosi atostogas turi privataus ir viešojo sektoriaus darbuotojai, kurių stažas užimamoje darbo vietoje yra ne mažesnis kaip 6 mėnesiai arba per pastaruosius 2 metus buvo dirbta 12 mėnesių¹²⁰. Galimas pasirinkimas dirbti ne visą darbo dieną ir kitą dalį dienos skirti mokymuisi. Darbdavys gali iki pusės metų atidėti darbuotojo pageidaujamą mokymosi atostogų terminą, esant pagrįstam būtinumui. Mokymosi paslaugos teikėjas

¹¹⁵ Ministry of Economic Affairs and Employment – financially-supported development of employees' professional skills: <https://tem.fi/en/financially-supported-development-of-employees-professional-skills>

¹¹⁶ *Laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämistä*:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2013/en20131136>

¹¹⁷ *Laki koulutuksen korvaamisesta*: <https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2013/en20131140>

¹¹⁸ Eurydice – Sweden – adult education and training:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/sweden/adult-education-and-training>

¹¹⁹ Eurydice – Sweden – main types of provision:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/sweden/main-types-provision>

¹²⁰ *Studieledighetslagen*:

https://www.lo.se/start/studieguiden/lagar_som_stod_for_facklig_utbildning/studieledighetslagen

turi būti akredituotas, o mokymas turi vykti pagal programą. Darbuotojas gali kreiptis dėl išmokos pagal studijų paskolų ir dotacijų schemą¹²¹.

Vengrija

Suaugusiųjų švietimo įstatymu¹²² siekiama tokių tikslų kaip paskatinimas įgyti papildomą ar aukštesnį išsilavinimą ir sėkmingiau dalyvauti bei įsitvirtinti darbo rinkoje. Visos darbo dienos, vakarinį ar nuotolinį suaugusiųjų mokymą gali vykdyti pagrindinio, vidurinio ir aukštojo mokslo įstaigos ir profesinės mokyklos. Viešųjų formaliojo švietimo įstaigų vykdomą suaugusiųjų mokymą reglamentuoja Visuomenės švietimo įstatymas¹²³.

Pagal Profesinio švietimo ir mokymo įstatymą¹²⁴, privačios bendrovės yra įpareigosios pervesti 1,5 procento nuo jų visuminės mokamų atlyginimų sumos į Nacionalinio užimtumo fondo Mokymo reikalų padalinio sąskaitą. Tuo atveju, kai bendrovė organizuoja praktinius profesinius mokymus ar mokymus pagal kai kurias aukštojo mokslo programas, tam tikslui panaudotą sumą leidžiama atskaityti iš paminėtų privalomų įmokų. Leidžiamiesiems atskaitymams priskiriama ir pinigų suma, kurią pati bendrovė panaudojo savo darbuotojų mokymams. Tokios fiksuoto dydžio rinkliavos nustatymu siekiama sukurti tikslinį mokymų finansavimo šaltinį, atskirtą nuo valstybės biudžeto, paskatinti bendroves vykdyti darbuotojų mokymus¹²⁵.

Iš Nacionalinio užimtumo fondo lėšų Nacionalinė užimtumo tarnyba subsidijuoja bendrovių darbuotojų mokymą, kad šie galėtų išsilaikyti savo darbo vietose. Tai užimtumo srities preventyvaus pobūdžio priemonė, padedanti išvengti atleidimų. Dėl subsidijos skyrimo darbuotojų mokymui gali kreiptis bendrovės, kurių personalui būtina kelti profesinę kvalifikaciją. Tarp tokių darbuotojų – jaunesni kaip 25 metų amžiaus ir vyresni kaip 55 metų amžiaus darbuotojai, taip pat moterys, grįžtančios iš motinystės atostogų, tie darbuotojai, kurie prieš tai ilgai negalėjo rasti darbo¹²⁶. Darbuotojo mokymosi sąnaudos, susijusios su darbu, priskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams, apskaičiuojant asmens pajamų mokesčius¹²⁷.

Darbdaviai gali finansuoti savo darbuotojo mokymą, o šis mainais įsipareigoja po mokslų baigimo savo iniciatyva nenutraukti darbo santykių tam tikrą laiką, neviršijantį 5 metų. Darbdavys turi teisę pareikalauti darbuotojo grąžinti panaudotas lėšas, jei darbuotojas nebaigia mokymosi ar nutraukia darbo santykius, pažeisdamas įsipareigojimą, ar turi būti atleistas dėl esminių darbo sutarties pažeidimų. Grąžintina suma apskaičiuojama proporcingai likusiam dirbti laikui pagal įsipareigojimą¹²⁸.

Įsidarbinti siekiantys bedarbiai, taip pat bedarbio pašalpų negaunantys asmenys iki 25 metų amžiaus, o jei tai aukštųjų mokyklų absolventai, tai iki 30 metų amžiaus, taip pat rehabilitacijos išmokų

¹²¹ CEDEFOP – Sweden – tjänstledighet för studier:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-leave-5>

¹²² 2013. évi LXXVII. Törvény a felnőttképzésről:

<https://net-jogtar->

hu.translate.googleusercontent.com/translate?docid=A1300077.TV&x_tr_sl=en&x_tr_tl=hu&x_tr_hl=lt&x_tr_pto=op,sc

¹²³ 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről:

<https://net-jogtar->

hu.translate.googleusercontent.com/translate?docid=a1100190.tv&x_tr_sl=en&x_tr_tl=hu&x_tr_hl=lt&x_tr_pto=op,sc

¹²⁴ 2019. évi LXXX. Törvény a szakképzésről:

<https://net-jogtar->

hu.translate.googleusercontent.com/translate?docid=a1900080.tv&x_tr_sl=en&x_tr_tl=hu&x_tr_hl=lt&x_tr_pto=op,sc

¹²⁵ UNESCO – Global Review of Training Funds – Hungary:

https://unevoc.unesco.org/countryprofiles/docs/UNESCO_Funding-of-Training_Hungary.pdf

¹²⁶ CEDEFOP – Hungary – training subsidies for job retention:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/training-subsidies-job-retention-preventive-training>

¹²⁷ Employee training could be tax-exempt in Hungary. WTS, 2019:

<https://wtsklient.hu/en/2019/01/29/employee-training/>

¹²⁸ CEDEFOP – Hungary – payback clause:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/payback-clause-1>

ar slaugantiesiems skirtų pašalpų gavėjai, ar dalyvaujantieji viešųjų darbų programoje turi teisę į profesiniam mokymuisi skirtą dalinę paramą (dažniausiai 50–70 procentų kursų kainos). Šią darbo rinkos mokymo programą įgyvendina Nacionalinė užimtumo tarnyba. Programos tikslai – mažinti bedarbių ir socialinę atskirtį. Mokymo kursai turi suteikti formalią profesinę kvalifikaciją ar specifiniam darbui reikalingų žinių ir įgūdžių. Pagal Suaugusiųjų švietimo įstatymą, Nacionalinio užimtumo fondo lėšomis gali būti subsidijuojamas tik tas suaugusiųjų mokymas, kurį vykdo licencijuotos suaugusiųjų švietimo įstaigos ir organizacijos. Nacionalinė užimtumo tarnyba, priėmusi sprendimą dėl paramos skyrimo, pinigus sumoka tiesiogiai mokymo paslaugos teikėjui¹²⁹.

Vokietija

14-oje federalinių žemių, išskyrus Bavariją ir Saksoniją, galiojantys teisės aktai numato socialiniu draudimu drausto ir dirbančio asmens teisę į apmokamas mokymosi atostogas / mokymuisi skirtą laiką, dalyvaujant suaugusiųjų ir tęstiniame švietime¹³⁰. Pavyzdžiui, Berlyno federalinėje žemėje darbuotojo teisė į apmokamą laiką, skirtą dalyvauti mokymosi veiklose, yra įtvirtinta Švietimo laiko terminų įstatyme¹³¹. Per 1 kalendorinius metus darbuotojas turi teisę į 5 darbo dienų laiką mokymuisi ir savo profesinės kompetencijos kėlimui ar politiniam ir pilietiškumo ugdymui, ar savanoriauti reikiamos kvalifikacijos įgijimui. Nepanaudotas laikas pridedamas prie kitų metų mokymosi dienų skaičiaus. Mokymosi laikotarpiu darbo užmokestis yra išlaikomas¹³². Tas, kas pageidauja pasinaudoti paminėta teise, gali savo nuožiūra pasirinkti autorizotą mokymo paslaugos teikėją ar mokymo kursą, o darbdavys privalo suteikti mokymosi atostogas, išskyrus atvejus, kai dėl darbo pobūdžio yra pagrįstai būtina tokias atostogas atidėti.

Pagal federalinės Švietimo ir mokslo ministerijos bei Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą Švietimo priemokos programą (vok. *Bildungspämie*), taikomą tęstiniam profesiniam mokymui, per 2 metų laikotarpį yra kompensuojama 50 procentų mokymo kursų kainos, bet tam tikslui skiriama suma negali viršyti 500 eurų (kai kuriose federalinėse žemėse – 1 000 eurų)¹³³. Į priemokos kuponą gali pretenduoti dirbantys asmenys nuo 25 metų amžiaus, kurie dirba ne mažiau kaip 15 valandų per savaitę ir kurių metinės asmeninės pajamos neviršija 20 000 eurų ar jų namų ūkio bendros pajamos neviršija 40 000 eurų¹³⁴.

Kvalifikacijos galimybių įstatymas¹³⁵ nustato, kad darbdavys ir darbo taryba turėtų skatinti darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimą. Darbo tarybos prašymu, darbdavys turi išsiaiškinti ir aptarti darbuotojų mokymo poreikius, atsižvelgdamas į specifines vyresnių darbuotojų, taip pat dirbančių dalimi etato ir turinčių šeiminių išpareigojimų reikmes.

Federalinės užimtumo tarnybos subsidijuojamomis mokymo paslaugomis gali pasinaudoti darbuotojai, kurie gali netekti savo darbo vietų dėl technologiškai pažangių sprendimų įdiegimo, taip pat vyresnio amžiaus darbuotojai bei tie, kuriems kyla bedarbių rizika. Mokymai subsidijuojami, kai darbuotojas atitinka tokius reikalavimus kaip prisitaikymo darbo vietoje poreikis, ne mažiau kaip

¹²⁹ CEDEFOP – Hungary – accepted labour market training programme:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/accepted-labour-market-training-programme>

¹³⁰ Christine Zeuner at al. Effects of educational leave and educational leave: possibility generalizations. *Journal of Continuing Education Research*, 2022, no. 45, p. 213–236:

<https://link.springer.com/article/10.1007/s40955-022-00200-2>

¹³¹ Berliner Bildungszeitgesetz: <https://www.wdb-berlin.de/weiterbildungsuchende/bildungszeit/>

¹³² Berlin Institut für Sprachen, Kunst und Kultur – Bildungszeit:

<https://www.sprachenatelier-berlin.de/en/topic/5120.german-for-work-bildungsurlaub.html>

¹³³ CQ Beratung+Bildung GmbH – information on AVGS, education voucher and other funding opportunities:

<https://www.cq-bildung.de/en/funding>

¹³⁴ CEDEFOP – Germany – education bonus:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/financing-adult-learning-db/search/education-bonus>

¹³⁵ Qualifizierungschancengesetz:

<https://www.bmas.de/DE/Service/Gesetze-und-Gesetzesvorhaben/qualifizierungschancengesetz.html>

prieš 4 metus kelta kvalifikacija, o planuojamų mokymų trukmė – ne mažiau kaip 160 valandų. Be to, numatytas draudimas darbdaviui būti šių mokymo paslaugų teikėju¹³⁶.

Vokietijoje yra įgyvendinamos kelios schemos, leidžiančios bedarbiams įgyti žinių ir gebėjimų, padedančių įsitraukti į darbo rinką. Pagal Aktyvavimo ir įdarbinimo schemą (*Aktivierungs- und Vermittlungsgutschein*), registruotiems bedarbiams Užimtumo tarnyba suteikia mokymosi kuponus (*Bildungsgutschein*, angl. *education voucher*), kuriais sumokama visa mokymo paslaugos kaina¹³⁷. Tokio kupono gavėjui taikomi reikalavimai: per pastaruosius 3 mėnesius 6 savaitės trunkantis bedarbystės laikotarpis, darbo vietos neturėjimas esamu laiku, naudojimasis teise į socialines išmokas¹³⁸. Prieš suteikiant atitinkamą kuponą, Užimtumo tarnybos konsultantas aptaria su asmeniu šio turimą kvalifikaciją, darbo patirtį, pageidaujamą mokymo kursų turinį ir įvertina galimybes įsidarbinti, užbaigus mokymus¹³⁹.

Brandenburgo federalinėje žemėje socialiniu draudimu draustiems darbuotojams, išskyrus valstybės tarnautojus (*civil servants*), dirbančiuosius savarankiškai (*self-employed*) ir studentus, sudaromos sąlygos pasinaudoti švietimo čekių (vok. *Bildungsscheck*, angl. *education check*) teikiamomis galimybėmis. Padengiama iki 50 procentų tęstinio profesinio mokymo kursų kainos (įskaitant mokestį už egzaminą), neviršijant 3 000 eurų sumos vienam asmeniui¹⁴⁰.

Pagal federalinį Paramos mokymuisi įstatymą¹⁴¹, asmenys iki 45 metų amžiaus, nepertraukiamai tęsiantys studijas vis aukštesniais studijų lygiais, gali, pradėdami mokymąsi, pasinaudoti valstybės teikiama finansine parama. Išimtis numatyta vyresniems kaip 45 metų amžiaus asmenims, kurie negalėjo pradėti ar užbaigti studijų dėl sudėtingų aplinkybių¹⁴². Dėl paramos gali kreiptis šalies piliečiai, taip pat teisėtai esantys šalyje, pavyzdžiui, pabėgėliai ar papildomos apsaugos gavėjai. Paraiška tarnybai, priimančiai sprendimus dėl paramos skyrimo, teikiama po priėmimo mokyti į švietimo įstaigą arba gali būti prašoma preliminarus sprendimo, patvirtinančio realią galimybę gauti reikiamas lėšas. Teikiama parama studijoms iki antros pakopos įskaitytinai (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro laipsniui įgyti). Šią paramą sudaro dvi dalys: pašalpa (*grant*), kurios nereikia gražinti, ir ne didesnė kaip 10 010 eurų paskola (*loan*) be palūkanų, kuri turi būti vėliau gražinta, įprastai praėjus 5 metams po mokslų užbaigimo, nors galimas termino atidėjimas, atsižvelgus į asmens finansinę padėtį. Paramos išmokos mokamos kas mėnesį, o jų dydis priklauso nuo savarankiškai gyvenančio asmens turimų finansinių išteklių ir turto. 2022 m. maksimali išmokos suma siekė 934 EUR / mėn.¹⁴³

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus

¹³⁶ *Qualification opportunities act*:

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/erm/legislation/germany-employers-obligation-to-provide-skill-development-plans-or-training>

¹³⁷ Nicola Pilz. 100 % subsidized by AVGS voucher: job coaching for internationals. *Mjob Germany*, 2022:

<https://myjobgermany.com/avgs-job-coaching-for-internationals/>

¹³⁸ *Educational Institution of AVGS-coaching in Germany*:

<https://avgs-karrierecoaching.de/en/avgs-coaching/?cookie-state-change=1665141527270>

¹³⁹ *Digital Career Institute – Bildungsgutschein*: <https://digitalcareerinstitute.org/bildungsgutschein/>

¹⁴⁰ *ILB Förderprogramm – Förderung der beruflichen Weiterbildung im Land Brandenburg*:

<https://www.ilb.de/de/arbeit/uebersicht-der-foerderprogramme/foerderung-der-beruflichen-weiterbildung-im-land-brandenburg/>

¹⁴¹ *Rechtsgrundlagen*: <https://www.xn--bafg-7qa.de/bafoeg/de/rechtsgrundlagen/rechtsgrundlagen.html>

Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung: https://www.gesetze-im-internet.de/baf_g/

¹⁴² *Das Bundesausbildungsförderungsgesetz: alle Infos auf einen Blick*:

https://www.xn--bafg-7qa.de/bafoeg/de/home/home_node.html

¹⁴³ *Federal Ministry of Education and Research – Federal Training Assistance Act (BAföG) provides educational opportunities*:

<https://www.bmbf.de/bmbf/en/education/bafoeg/the-german-federal-training-as-ides-educational-opportunities.html>

Patarėja

Dainora Valiukaitė

Tel. (8 5) 239 6187, el. p. dainora.valiukaite@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija.

Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2022